

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO 44119
VOL. LXXX MARCH - KOVO 2, 1995 Nr. 8

TAUTINIS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRASTIS

LIETUVOS PREZIDENTO METINIS PRANEŠIMAS

Antradienį Lietuvos prezidentas Algirdas Brazauskas Seime skaitė metinį pranešimą. Jis buvo pateiktas Seimo nariams atskira knyga. Kaip sakoma jos įžangoje, tai nėra prezidento ataskaita. Jis pasinaudojo konstitucine teise išdėstyti savo požiūrį į šalies politinį, ekonominį, socialinį gyvenimą, užsienio politiką, apžvelgti perspektyvas.

Nagrinėdamas Seimo darbą, prezidentas pabrėžė, kad didžiausias jo pasiekimas yra tas, jog pernai buvo priimti pirmieji svarbūs įstatymai, įgalinę vykdyti įvairių valstybės institucijų reformą. Teismų, prokuratūros ir kiti įstatymai pagrindinė teisines sistemos reformą. Visas pluoštas įstatymų, reguliuojančių savivaldą, įgalino ši

pavasari rengti naujų savivaldybių tarybų rinkimus. Prezidento nuomone, dabar svarbiausia suteikti pastangas tam, kad būtų pagerinta priimamų įstatymų kokybė.

A. Brazauskas kritikavo vyriausybę už tai, kad ji nepatenkinamai vykdė įstatymus ir nutarimus. Ypač blogai, sakė jis, pernai buvo įgyvendinamas pridėtinės vertės mokesčio, o šiemet – pensijų įstatymai. Trūko sistemiskumo sprendžiant atskirus mokesčių politikos klausimus, pabrėžė prezidentas ir pagedavo, kad būtų iš esmės pertvarkyta visa mokesčių sistema.

"Išsijungimas į Europos politines, ekonomines ir gynybines struktūras išlieka pagrindinė mūsų strategija", pabrėžė A. Brazauskas, kalbėdamas apie Lietuvos užsienio politiką. Tačiau šio išsijungimo trukmę, jo nuomone, nulems ne tik susiklosčiusi tarptautinė padėtis bei Vakarų valstybių noras išplėsti narystę, bet ir pačios Lietuvos pasirengimas prisimti išipareigojimus minėtųjų struktūrų atžvilgiu bei sugebėjimas juos vykdyti.

Prezidentas savo pranešime akcentavo, kad Lietuva turėtų aktyviau imtis iniciatyvos regionų politinio, eko-

nominio ir gynybinio bendradarbiavimo srityse. Iš tokių potencialių regionų jis išskyrė Šiaurės šalį ir Vyšegrado valstybes. Regioninių bendrijų kelias, A. Brazausko nuomone, leistų paspartinti ir pagilinti visos Europos integraciją.

"Lietuvos ir viso žemyno stabilumo bei saugumo interesų vardan būtina plėsti bendradarbiavimą su NATO, tarp jų ir aktyvų dalyvavimą 'Partnerystė vardan taikos' programoje", sakė A. Brazauskas. Esame įsitikinę, pažymėjo jis, kad NATO plėtimasis į Rytus yra subrendęs procesas ir nekelia grėsmės jokiai kitai valstybei.

Kalbėdamas apie šalies ekonominę raidą ir jos perspektyvas, prezidentas pažymėjo, jog dabartiniai ūkio rezultatai leidžia tvirtinti, jog kai kurios neigiamos tendencijos pristabdytos ar net įveiktos. Infliacija, lyginant su 1992 metais, pernai sumažėjo 26 kartus ir sudarė 45 proc.

centus. Pirmą kartą per penkerius metus pavyko pasiekti, kad bendrasis vidaus produktas ne mažėtų, o didėtų. Visiems gyventojams svarbiausia yra tai, kad neblogėja gyvenimo lygis, po truputį didėja realusis darbo užmokestis bei gyventojų indėliai bankuose.

Prezidentas pripažino, kad valstybės biudžetas kol kas neturi galimybių kaupti reikiamų lėšų investicijoms, plėsti gamybą ir tokiu būdu sparčiau kelti gyvenimo lygį. Greičiau įveikti bendrą ūkio nuosmukį galima būtų vis daugiau lėšų skiriant restruktūrizacijai. Tai, taip pat užsienio kapitalo pritraukimas sakė jis, be kita ko, padėtų nemaža dalimi sušvelninti ir gresiantį nedarbo padidėjimą. Oficialiais duomenimis, sakė A. Brazauskas, nedarbo lygis palyginti žemas, – 4,5 proc. Tačiau nedirbančių skaičius žymiai didesnis, jis praėjusiais metais padidėjo net 3,000 asmenų. (ELTA)

1919-1923 metų kovų už Lietuvos laisvę vaizdai

Karo lauko ligoninė įsikūrusi ūkininko pirkioje, kur suteikiama pirmoji pagalba sužeistiesiems kovotojams. Pulko gydytojas V. Kanauka duoda nurodymus, priimant ką tik iš fronto atvežtus sužeistuosius.

Laisvės gynėjai savanoriai pulko štabo raštinėje. Dešinėje stovi karininkas Giedraitis, vėliau buvęs ilgametis Vidaus reikalų ministras.

KAM TA LOGIKA

Pasirašyta Baltarusijos ir Lietuvos sutartis pabaigė dar vieną pilną nesusipratimų LDDP užsienio politikos puslapi ir patenkino jau bene visas baltarusių pretenzijas. Tokia logika vadovaujantis galima toli nueiti. Dėl 1920 metų sutarties, kurios galiojimas tarsi nepasibaigęs, laužymo protestavo tik R. Ozolas ir tautininkai. Iš tiesų jos laikytis būtų logiška. Tačiau tarpvalstybiniuose santykiuose sprendimai ne taip jau dažnai remiami logika.

Logika, deja, yra reta viešnia pas mus net ir ten, kur jai derėtų būti šeiminingai. Turiu omenyje teismus. Teismo sprendimas Šleževičiaus - Landsbergio byloje - tai tik vienas iš daugelio pavyzdžių.

Na pamėginkite paneigti tą išgarsėjusį teiginį ir pamatysite, kad nelabai kas iš to išeis. Galbūt gerokai paplūšę ir surasite keletą variantų su klausukais. Bet nė vienas iš jų nebus toks, kad paglostytų premjero garbę ir orumą. Kaip reiktų paneigti, nerizikavo siūlyti nė pats premjeras.

Šiuo atveju kalbama jau nebe apie premjero garbę ir orumą. Bet kurioje šalyje, kur teismas yra gerbiama ir nepriklausoma institucija, toks nuosprendis, kaip Šleževičiaus - Landsbergio byloje

so teisėjų luomo garbę ir orumą ir, be jokios abejonės, susilauktų griežtos kitų luomo atstovų reakcijos. Tik ne Lietuvoje. Ne veltui čia pasitikėjimas teismais yra vienas iš žemesnių.

Ir neseniai susirinkę Seimo rūmuose 300 teisėjų iš visos Lietuvos regis nė nepastebėjo gėdingo fakto. Įdomu tad, kaip jie ketina kovoti dėl savo garbės ir prestižo. O gal naujai susikūrus teisėjų garbės teismas tiesiog dar nespėjo pradėti vykdyti savo pareigų?

Kol kas belieka atsidusti, kad logika, matyt, ne veltui buvo dešimtmečius stumiamas iš mokytojų programų ir viešosios vartosenos. Jei bent teismuose ji lankytųsi dažniau, visuomenėje būtų mažiau nusivylimo ir sąstingio.

Baigiasi ir dar vienas su logika - šįkart ekonomine - prasilinkęs eksperimentas: lito patikimumo įstatymas ir Valiutų valdybos (VV) veikimas. Nuo pat pradžios šioms ekonominiams veiksams stigo rimtos motyvacijos, užtat buvo labai įtakingų rėmėjų - dalis stambių pramoninkų ir nenusakomo svorio spekuliacinis kapitalas. Pramonininkai pamažu atkrito, kai VV pradėjo žlugdyti eksportą (nors tai, beje, buvo nesunkiai prognozuojama). Be-

Girdėta iš Vilniaus

• **OFICIALIOJI VARŠUVA GERANORIŠKAI NUSITEIKUSI LIETUVOS ATŽVILGIU.** Respublikos Prezidentas Algirdas Brazauskas, pirmadienį spaudos konferencijoje apibendrinamas savo oficialaus vizito į Lenkiją rezultatus, pažymėjo, kad sudarytos geros prielaidos intensyviai abiejų šalių bendradarbiavimui ekonominio ir kultūrinio gyvenimo srityse. Jis sakė, kad Lenkijos Prezidentas ir vyriausybės nariai labai geranoriškai nusiteikę Lietuvos atžvilgiu.

Algirdas Brazauskas Lenkijoje su oficialiu vizitu lankėsi vasario 17-18 dienomis Lenkijos Prezidento Lecho Valensos kvietimu. Jis pasakė didelę kalbą Lenkijos Seime. Plojimais buvo sutiktas Algirdo Brazausko kvietimas sugriauti "Berlyno sieną tarp Lenkijos ir Lietuvos".

Lietuvos ir Lenkijos delegacijų derybose, kurioms vadovavo šalių Prezidentai, susitarta sudaryti dvi bendras komisijas. Viena rūpinsis, kad būtų greičiau paruošta laisvos prekybos sutartis tarp Lietuvos ir Lenkijos. Ją pasirašyti tikimasi iš karto po to, kai Lietuva sudarys asocijuotos narystės sutartį su Europos Sąjunga. Kita komisija teiks pasiūlymus dėl sienos perėjimo punktų bei muitinių darbo gerinimo.

Lietuvos ir Lenkijos prezidentai nenormaliu pripažino faktą, kad iki šiol nenustatyta siena tarp abiejų valstybių.

Pasak A. Brazausko, Lenkijos oficialiuose sluoksniuose jau nebekeliama Lietuvoje gyvenančių lenkų problema. Įsitikinta, jog Lietuvos įstatymai, liečiantys tautinių mažumų gyvenimą, tarp jų ir valstybinės kalbos įstatymas, atitinka tarptautinius standartus. Algirdas Brazauskas sakė pokalbiuose su Lenkijos vadovais pageidavęs, kad visais tautinių mažumų gyvenimo klausimais ir Lenkijoje būtų laikomasi pariteto.

A. Brazauskas patvirtino pranešęs lenkams, kad Lietuvoje nebus registruojamas Armijos Krajovos narių klubas. Tačiau karo veteranų klubo, kaip ir kitų antifašistinės koalicijos veteranų draugijų, registracijai ir veiklai kliūčių neturi būti daroma, sakė Prezidentas.

• **PASIŪLYTA, PADARYTI KONSTITUCINĘ PATAISĄ.** 44 Seimo nariai, priklausantys LDDP frakcijai, pateikė Respublikos Konstitucijos 47-ojo straipsnio pataisos projektą. Šis straipsnis reglamentuoja žemės, vidaus vandenų, miškų ir parkų nuosavybės teisę. Pagal jį žemė, vidaus vandenys, miškai ir parkai nuosavybės teise gali priklausyti tik Lietuvos Respublikos piliečiams ir valstybei. Straipsnio antroje dalyje nurodoma, jog žemės sklypai nuosavybės teise įstatymų nustatyta tvarka ir sąlygomis gali priklausyti užsienio valstybei – jos diplomatinėms ir konsulinėms įstaigoms kurti.

Pataisos autoriai pasiūlė tokią 47-ojo straipsnio antrosios dalies redakciją... "Žemė nuosavybės teise gali priklausyti laisvanoriškiems ūkiniams žemdirbių susivienijimams. Lietuvos ir užsienio juridiniams asmenims bei užsieniečiams įstatymo nustatytais sąlygomis ir tvarka nuosavybės teise gali priklausyti ne žemės ūkio paskirties žemės sklypai, užimti gamybiniais ar kitokiais pastatais ir būtini jiems eksploatuoti, taip pat užsienio valstybėms – jų diplomatinėms ir konsulinėms įstaigoms įkurti".

Konstitucijos pataisos turi būti svarstomos ir dėl jų balsuojama Seime du kartus. Tarp šių balsavimų turi būti daroma ne mažesnė kaip trijų mėnesių pertrauka. Įstatymo projektas dėl Konstitucijos keitimo laikomas Seimo priimtu, jeigu kiekvieno balsavimo metu už tai balsavo ne mažiau kaip du trečdaliai visų Seimo narių.

• **SEIMAS PAKARTOTINAI SVARSTYS ĮSTATYMA DĖL BAŽNYČIOS TURTO.** Seimas nutarė pakartotinai svarstyti Religinių bendrijų teisės į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo tvarkos įstatymą. Šis įstatymas buvo priimtas šiemet sausio 19 dieną. Tačiau Respublikos Prezidentas jo nepasirašė ir grąžino Seimui svarstyti dar kartą.

Algirdas Brazauskas savo sprendimą motyvavo tuo, kad įstatymas turi esminių trūkumų. Prezidentas juos išdėstė dekretu dėl įstatymo grąžinimo pakartotiniam svarstymui.

Jis nurodė, kad, be kita ko, nepasinaudota Konstitucijos teikiama galimybė sprendžiant religinių bendrijų reikalus konsultuotis su katalikų bei kitų konfesijų vadovais. Įstatyme nepagrįstai ribojama religinių bendrijų, kurios pripažintos atkuriamų bendrijų teisių perėmėjomis, teisė susigrąžinti turtą, jei jos neįregistruotos įstatymų nustatyta tvarka iki 1990 metų vasario 14 dienos. Galiojantys įstatymai, rašo Prezidentas dekretu, tokios tvarkos iki šiol nėra nustatę. Prezidentas taip pat ginčija Seimo priimtojo įstatymo nuostatą, kad religinėms bendrijoms nuosavybės teisės atkuriamos "į tą turtą, kuris buvo naudojamas ir dabar yra reikalingas religinėms apeigoms atlikti, labdaros, globos, švietimo įstaigų ir dvasininkų mokyklų veiklai". Jis sako, kad ši nuostata neteisėtai sumažina grąžintinių objektų sąrašą.

Respublikos Prezidentas pasiūlė pataisyti bei papildyti devynis iš keturiolikos įstatymo straipsnių.

Pakartotinis svarstymas vyks pavasario sesijoje, kuri prasidės kovo 10 dieną.

Rusai Kaukaze gavo per nosį

Vasario 19 Čėčėnijoje pasibaigė įvairių tarpininkų siūlytos karo paliaubos. Tai davė progą čėčėnams ir rusams palaidoti žuvusių kovotojų lavonus. Niekas tikrai nežino, kiek tų žuvusių buvo. Pernai iki gruodžio 3 d. čėčėnų vadai Grozno mieste skelbė, jog jie sunaikino 100 Rusijos tankų ir užmušė 600 kareivių, patys neteikė 117 vyrų. Iš 400,000 Grozno gyventojų mieste liko apie 35,000, daugiausia rusų, kuriems trūksta vandens, elektros srovės, vaistų. Vietiniai čėčėnai išbėgo pas savo gimines į aplinkinius kaimus. Neabejojama, kad Čėčėnijos karą laimėjo Rusija, tačiau kaina buvo labai aukšta. Čėčėnai pasitraukė į Kaukazo kalnus ir laisvės kovos nepasibaigė. Prieš karo veiksmus anksčiau čėčėnai buvo suski-

Iš visur apie viską

Rašo Algirdas Pužauskas

lę į kelių vadų vadovaujamas grupuotes, kurios dabar, Rusijos karo jėgų puolamos, susivienijo. Istorija rodo, kad čėčėnai yra karingi ir narsūs. Rusų imperija jau turėjo su jais nemalonių praėjusia-

me šimtmečiuje. Caro valdžia pasiuntė 1845 m. į Čėčėniją stiprią kazokų kariuomenę, vadovaujamą grafo Voroncovo. Legendo sako, kad karo lauko vadas generolas Freitag parašęs Voroncovui

Istorija kartojasi beveik po 140 metų. Rusijos imperatoriaus Aleksandro II medalis, kuriame kirilica įrašyta: Za pokarienię Čėčnį i Dagestana v 1857, 1858 i 1859 (Už Čėčėnijos ir Dagestano nukariavimą 1857, 1858 ir 1859). Ar bus nukaltas B. Jelcino medalis už Čėčėnijos nukariavimą 1994 ir 1995 m.? (Pagal "KL")

• **SAVIVALDYBIŲ RINKIMUOSE IŠKELTI 474 KANDIDATŲ SĄRAŠAI.** Kovo 25 dieną įvyksiančiuose savivaldybių rinkimuose kandidatų sąrašus išskėlė 17 partijų bei sąjungų iš 19, kurios turi teisę dalyvauti šiuose rinkimuose. Tai – Demokratinė darbo partija, Tėvynės sąjunga (Lietuvos konservatoriai), Krikščionių demokratų, Valstiečių ir Socialdemokratų partijos, Lietuvių tautininkų bei Politinių kalinių ir tremtinių sąjungos, Centro ir Liberalų sąjungos, Demokratų bei Tautos pažangos partijos, Lietuvos lenkų rinkimų akcija, Respublikonų, Nepriklausomybės bei Žalioji partijos, taip pat Lietuvos nacionalinė partija "Jaunoji Lietuva" ir Lietuvos laisvės sąjunga.

Visuose 12 miestų ir 44 rajonuose kandidatų sąrašus kels tiksliai LDDP, Tėvynės sąjunga ir Krikščionių demokratų partija. O iš viso yra net 474 sąrašai.

Į savivaldybes bus išrinkta 1488 nariai. Jų kadencija nustatyta dvejimėms metams.

Rinkimams organizuoti iš valstybės biudžeto skirta 5 milijonai litų.

• **KRAŠTO APSAUGOS MINISTRAS SIŪLO ĮKURTI KARO POLICIJĄ IR KARO PROKURATŪRĄ.** Per praėjusius metus žuvo 22 Lietuvos kariuomenės kariai, teigia Krašto apsaugos ministras Linas Linkevičius.

Iš jų penki žuvo vykdydami tarnybines pareigas, kiti – ne tarnybos metu: keturi autoavarijose, trys nuskeno, keturi nusižudė, vienas tapo nelaimingo atsitikimo auka, penki buvo nužudyti, rašoma ministro pateiktoje statistinėje suvestinėje.

Šią statistiką L. Linkevičius pateikė primadienį vykusiam Seimo nacionalinio saugumo komiteto posėdyje, kuriame buvo aptarti praeitų metų nelaimingi atsitikimai ir drausmė Lietuvos kariuomenėje.

Lietuvos kariuomenės padalinuose pernai užregistruoti 4296 nusižengimai, teigiama kitoje Krašto apsaugos ministro pateiktoje statistinėje suvestinėje. Pusė jų – Krašto apsaugos statuto pažeidimai, beveik tūstantis – viešosios tvarkos pažeidimų, 6 kariai neteisėtai panaudojo ginklą.

Lietuvos kariai per 1994 metus įvykdė 96 nusikaltimus, dėl kurių iškelto 83 baudžiamosios bylos.

Ministro nuomone, kariuomenėje padaromi nusikaltimai yra specifiniai, todėl juos turėtų tirti speciali – karo prokuratūra, kuri būtų pavaldi šalies Generalinei prokuratūrai. Jo manymu, taip pat reikalinga specializuota karo policija – ministerijoje netgi yra parengti jos nuostatai, kuriuos planuojama pateikti svarstyti Vyriausybei ir Seimui. Šios dvi institucijos padėtų palaikyti karių drausmę, teigė L. Linkevičius.

• **KARALIAUČIAUS KRAŠTĄ SIŪLO GLOBOTI JUNG-
TINĖMS TAUTOMS.** Keturios šalies partijos pasiūlė Karaliaučiaus kraštą globoti Jungtinėms Tautoms. Išplatintame pareiškime "Dėl Karaliaučiaus krašto ateities", teigiama, kad Karaliaučiaus kraštas Potsdamo sutartimi buvo tik patikėtas Sovietų Sąjungai administruoti iki Taikos konferencijos po tvarkių ir, subyrėjus Sovietų Sąjungai šio krašto administravimas negali automatiškai pereiti kitai valstybei.

Todėl Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga, Žalioji, Demokratų bei Nepriklausomybės partijos reikalauja, kad iš Karaliaučiaus krašto būtų išvesta visa Rusijos kariuomenė ir siūlo pavesti šį kraštą globoti Jungtinėms Tautoms, o tolesnę krašto ateitį patikėti išspręsti Europos Taikos konferencijai.

(B.B.) –000– ELTA

laiską, kuriame pranašavo didelius žuvusių skaičius. Paklaustas, ko jam dar reikėtų sėkmingam karo operacijom, generolas atsakė: "Dešimt čėčėnų".

Rusijos ekonomistai skundžiasi, kad karo veiksmai, neskaitant žuvusių, pareikalavo jau apie keturių trilijonų rublių nuostolių. Visas pasaulis pamatė, kokia nevie-ninga Rusijos politinė valdžia ir visuomenė. Viešosios opinijos tyrimai nustatė, jog tik 8 nuoš. pačių rusų pritarė invazijai į Čėčėniją. Maskva visų pirma bandė palenkti čėčėnų politikus grasinimais, bandė juos papirkti, kaip išdaviku paskelbtą Salambeką Uradijevą, vėliau Ruslaną Labazanovą, tačiau tų čėčėnų vyrai perėjo į generolo Džokar Dudajevio kariuomenę. Prezidento Jelcino nebeklausė nei rusų politinių partijų vadai, nei kariuomenės generolai, kol pagaliau Jelcinas pradėjo gintis nieko nežinojė apie pirmuosius Čėčėnijos puolimus ir jų sostinės bombardavimus. Dar didesnis smūgis Jelcinui tas, kad įvairios čėčėnų politinės grupės ieško daugumai priimtino politinio vado ir vienas svarbiausių kandidatų yra buvęs Rusijos parlamento pirmininkas Ruslan Chasbulatov, bandęs 1993 m. pašalinti Jelciną iš pareigų ir dėl to sėdėjęs kalėjime su kitais Jelcino priešais. Opinijos tyrimai rodo, kad Jelcino populiarumas Rusijoje vis krinta, rėmėjų ir draugų skaičius mažėja. Daug kas atvirai kalba, jog Jelcinas nebus perrenkamas, nes jis – alkoholikas, daręs gėdą visai Rusijai.

Čėčėnija savo nepriklausomybę paskelbė 1991 m. rugpjūčio mėn. tuoj po Gorbaciovo pašalinimo iš valdžios.

(Nukelta į 9 psl.)

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVA TEL. (216) 531-8150
FAX. 216 531-8428

P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119-0191
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
EDITOR: DR. ANICETAS BUNDONIS

DIRVA (USPS 157-580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-1091

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices. • Published Weekly except: 4th of July, Labor Day & Christmas by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. • Subscription per year \$30.00 • Single copy 65 cents.

Prenumerata metams \$30.00, pusei metų \$17.00 • Atskiro numerio kaina 65 centų • Straipsniai pasirašyti pavardė, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę. • Nespausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant – už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

O DABAR, PAKALBĖKIME APIE SAVE

Juozas Žygas

Sunkiausia yra apie save kalbėti ar rašyti. Nes yra sakoma, kad: "Kito akyse ir krislą matome, o savose nė rąsto neįžiūrime". Be to, esame iš vėžių išmušti. Buvo net tokių, kurie į Ameriką atvykę delsė lagaminus išpaikuoti, kad galėtų į pirmąjį laivą suspėti. Juk ir mūsų liaudis sakydavo: "Ankstyvoji varna dantis rakinėja, vėlyvoji – akis krapštinėja". Kalėdiniuose pasveikiniuose vis neužmiršdavome pridėti, kad kitas Kalėdas jau švęstumėme Lietuvoje, savo namuose. Slinko metai ir gyvenimas ėjo normaliomis vėžėmis.

Gyvenimui sunormalėjus buvo aišku – kas yra kas. Ir žinojome su kuo reikalus turėjome. Taip pat, kad iš Lietuvos atvykstantieji literatai ar menininkai bus pikietuojami. Ir taip pat žinojome, kas su plakatais vaikščios prie tvoros. Keturi dešimtmečius su viršum, neatlaidžiai ir sąžiningai kovojome mums prieinamomis priemonėmis, su okupantu ir jo skleidžiamu melu. Taip pat stengėmės, kad Lietuvos vardas iš viešumos nedingtų. Tačiau, kuomet pradėjo "blogio imperija" byrėti, ir Lietuva išėjo į priekines eiles tų tautų, kurios norėjo išsilaisvinti, tai mūsų "kortų nameilis" subyrėjo ir pamatėme, kad dalis tų, kurie mums vadovavo – visai pasimetė ir net priešinga linkme nuėjo. Prieš tai buvusi tvarka suiro ir nebežinojome, kas yra kas. Tie, kurie anksčiau pikietavo, dabar jau prie Brazausko ir jo palydos glaustėsi. Dabartinė lietuvių kalba sakant: mūsų orientyrai visai susimaišė.

Tos išsilaisvinimo euforijos poveikyje, visus tėvynainius glėbesčiavome ir vokieliškius į kišenes kišome. Manydami, kad tai tie, kurie prieš tankus stovėjo. Kol pradėjo aiškėti, kad tie, kurie prieš tankus stovėjo, po už-

sienius nevažinėja. Ir daugelis iš jų ne prie Amerikos konsulato, bet sriubos eilutėse stovi. O važinėja tie, kurie ir anksčiau važinėjo. Tie pirmieji, į Lietuvą grįžę palaido gaudą, kad Amerikoje doleriai ant medžių auga. Tereikia tik nepatingėti ir jų prisiskinti. Tad pradėjo laisškai plaukti ir mūsų spauda įvairiais prašymais mirgėti. Beveik kiekviename numeryje buvo paieškojimai gimnazių, kurie praėjusio šimtmečio gale, į Ameriką iškeleliavo.

Mūsų buvo visi taip pasiilę, kad nors tik susirašinėti tenorėjo. Žodžiu, lietuvius lietuvio ieškojo ir prie lietuvio glaudėsi. Tuomet Tautinės sąjungos Lietuvoje dar nebuvo, tačiau tautinis susipratimas per kraštus liejos. Kuomet gerai susipažinome ir beveik susigiminiavome – tai pradėjo organizuotai. Apie našlaičius, tremtinius ir invalidus – tai pradėjo įvairūs prašymai urmu plaukti. Iš pradžių pavieniai, o paskui organizuotai. Apie našlaičius, tremtinius ir invalidus – tai nė nekalbėjau. Nes tai yra skaudus ir skubus reikalas. Tačiau Lietuva pati, turėtų į tai daug rimčiau žiūrėti, o ne tik išsiviję prašymais užversti.

Be būtinų ir neatidėliojamų prašymų, yra daug tokių, be kurių galima apsieiti. Dažnai yra prašoma net tokių įrengimų, kurių mes patys dar neturime. Kuomet mes patys savo bažnyčias vieną po kitos nustojaime, nemana, kad turėtume rūpintis naujų bažnyčių statybą Lietuvoje. Nesu prieš jų statybą, bet manau, kad našlaičiai ar vaikai sergantieji džiūva, yra skubus reikalas. Kas nors turėtų nustatyti būtiniausias reikalus. O dabar yra šimtai svarbių projektų ir šimtai prašymų. Besirūpinami Lietuvos reikalais, užmirštame patys į save pasižiūrėti. O vertėtų tai nedelsiant atlikti.

SAVIVALDYBIŲ RINKIMAI PARTIJŲ DĖMESIO CENTRE

Eivys Radvila

Šią savaitę savivaldybių rinkimų šurmulyje iš politinių partijų būstinių, kur buvo ruošiami būsimų savivaldybininkų rinkiminiai sąrašai, tikslinamos programos susipažįstama su įstatymų vinygrybėmis, persikelia į miestų ir kaimų gatves ir aikštes, televizijų ekranus, radijo laidas, laikraščių puslapius. Lietuvoje prasideda rinkiminė kampanija, kuri tęsis iki kovo 25 įvyksiančio balsavimo.

Rinkimai išryškino Lietuvoje jau pasiektą tam tikrą politinio gyvenimo brandą. Paaikškėjo, kad turime tris jau tikrai stiprias partijas, kurios savo kandidatus kelia visose 56 šalyje renkamos savivaldybėse – tai Demokratinė darbo partija, Tėvynės Sąjunga (Lietuvos konservatoriai) ir Krikščionys demokratai. Valdančioji LDDP dauguma savo narių, partinę biurokratiją, regionines struktūras, partijos būstines rajonuose paveldėjo iš buvusios komunistų partijos. A. Brazauskui tapus prezidentu ir sustabdžius savo įgaliojimus partijoje, nesant kito aiškaus lyderio, iškilus partijos ideologinio identifikavimosi problemoms, kurios ypač išryškėjo būnant valdžioje, šiuo metu partija išgyvena krizę.

Sąjūdžio žmonių ir struktūrų pagrindu susiformavusi TS (LK) šiuo metu yra skaitlingiausia Lietuvos partija, turinti beveik 20 tūkstančių narių. Ji remiasi daugiausia buvusiu Sąjūdžio lyderio V. Landsbergio bei ekspremjero

G. Vagnoriaus populiarumu. Kelia nuosabą greitas tik tradicija tesiremiančios Krikščionių demokratų partijos stiprėjimas.

Kitos partijos savo kandidatus kelia ne visose savivaldybėse, jų sąrašai gerokai trumpesni. Iš šių smulkesnių partijų keturių procentų barjerą atskirose savivaldybėse tikisi įveikti Socialdemokratų partija, Centro sąjunga, Valstiečių partija, Tautininkų sąjunga, Liberalų sąjunga, Lenkų rinkimų akcija.

Rinkimams iš viso yra įsiregistravę 17 partijų, kai kurios iš jų dėl vietų varžysis tik vienoje savivaldybėje. Dešinėje pusėje daugiausia priešrinkiminių koalicijų sudarė Tautininkų sąjunga. Savo sąrašus ji dažniausiai jungė su TS(LK) ir Politinių kalininkų ir tremtinių sąjunga. Koalicijas taip pat sudarinėjo vidurio politinės jėgos. Keliose vietose savo sąrašus sujungė net tokios ideologiškai nesuderinamos partijos kaip socialdemokratai, liberalai ir Centro sąjunga. Jokių koalicijų nesudarė LDDP. Krikščionys demokratai sudarė vienintelę koaliciją lenkiškame Šalčininkų rajone su Tėvynės sąjunga ir tautininkais.

Šie savivaldybių rinkimai iš esmės yra pirmieji jau nepriklausomybę atstaciūsių Lietuvoje. Formaliai savivaldybės jau Lietuvos Respublikoje buvo renkamos 1990 metų kovo 25 dieną, tačiau jie vyko tik kelioms dienoms praėjus po kovo 11, esant

įtemptai politinei situacijai, pagal sovietinę sistemą ir senus įstatymus. Todėl, bent jau rajonuose, niekas nepasikeitė, buvo pakeistos tik išskobos, savivaldos reikšmė praktiškai nėra suvokta iki šiol.

Naujai išrinktos savivaldybės atsidurs pasikeitusioje politinėje realybėje. Mat tuo metu įsigalios nauja šalies administracinio suskirstymo tvarka, pasikeis savivaldybių valdymo principai. Lietuvoje atsiras dešimt naujų teritorinių vienetų apskričių. Jų centrais patvirtinti Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių, Panevėžio, Alytaus, Utenos, Marijampolės, Telšių, Tauragės miestai. Valdymą apskrityse organizuos Vyriausybė, į minėtus centrus paskirdama savo atstovus, kurių įgaliojimai yra ne ką mažesni negu ministrų. Seime priiminėjant savivaldą reglamentuojančius įstatymus, opozicinės partijos priešinosi centralizacijos didinimo tendencijoms, beveik visos jos šiuo metu skelbiamose rinkiminėse programose išpareigoja savivaldybių teises ateiityje didinti.

Gyventojų bendruomenės renka 56 savivaldybes. Iš jų 44 teritorijos atitinka buvusių rajonų ribas, o likę 12 bus renkamos didžiuosiuose miestuose. Savivaldybę valdys tarybos renkamas meras arba meras su valdyba. Jos skirs seniūnus dar smulkesniems teritoriniams vienetams – seniūnijoms valdyti. Savivaldybių tarybų nariai renkami dvejiems metams daugiamandate rinkimų apygardose tiesioginiuose rinkimuose pagal

(Nukelta į 10 psl.)

SANTARVĖS BE TEISINGUMO BŪTI NEGALI

Edmundas Simanaitis

Šis straipsnis buvo paskelbtas laikraščio "Tremtinys" š.m. pirmajame numeryje, ryšium su Lietuvos Santarvės fondo premijos įteikimu poetui Justinui Marcinkevičiui. Kadangi straipsnyje keliamos labai aktualios problemos Lietuvai, jį, nežymiai sutrumpinę, pateikiame DIRVOS skaitytojų dėmesiui.

Praėjusį Kalėdų antrąją dieną Vilniaus Rotušės mėnėje įžymiam Lietuvos poetui, rašytojui ir mąstytojui Justinui Marcinkevičiui iškilmingai įteikta pirmoji Lietuvos Santarvės fondo premija. Iškilmėse dalyvavo Respublikos Prezidentas A. Brazauskas. Jam iš dešinės sėdėjo tylus garbusis monsinj. K. Vasiliauskas, iš kairės – laureatas. Kalbėjo premijos įteigėjas – išsivijęs verslininkas Julius Kazėnas. Jis sakė džiaugtųsi, jei Tėvynėje ir svetur gyvenantys lietuviai palaikytų kilnią santarvės idėją. Prieštarauti santarvės idėjai būtų ne tik neteisinga,

bet nežmoniška, nedora. Tokiam aktui diena pasirinkta net labai tinkama – Kalėdos, ramaus, tyro krikščioniško džiaugsmo šventė. Ir garbiųjų asmenų susodinimas ne viena prasme reikšmingas ir įsidėmėtinas! Kalbėtojų žodžiai gražūs, skambūs, iškilūs, diplomatiški. Ir vis dėlto šio iškilmingo renginio atmosferoje tvyrojo netikrumo jausmas. Gal jaunesnė ar atbukusios pilietinės klausos ausis to signalo ir negirdėjo, tačiau niekaip negalėčiau to pasakyti apie jau paminėtus asmenis.

Filosofas Arvydas Juozaitis teigė, kad "galėtume tik

džiaugtis, jeigu Santarvės idėja būtų tik Lietuvos idėjos turinys, kad Lietuvos idėja ir Lietuvos santarvė būtų tapachios. Tačiau nei Santarvė, nei Lietuvos idėja pačios savaime neskleidžia šviesos. Šviesą skleidžia žmonės, kurie turi spinduliuoti išmintį ir meilę, nepabūgdami netgi visų tamsiųjų jėgų, žmonės, įveikdami savyje tamsiuosius ir akluosius egoizmo daigus... Galime džiaugtis ir tikėti, kad ji (premią, E.S.) atėjo tiesos keliu... ir atėjo vedama Trijų Karalių: krikščioniškumo, tautiškumo ir demokratiškumo".

Sunku įtarti filosofą nežinojus vieno iš pamatinių romėnų principo, skelbiančio, kad "Teisingumas yra valstybių pamatas". Lietuvos idėja su Santarvės idėja šiandien iš tikrųjų netapatintina. Tai galėtų įvykti tik tada, jei Santarvė būtų grindžiama Teisingumu. O teisingumas (Nukelta į 5 psl.)

REZISTENTO ALG. VOKIETAIČIO ARCHYVAS

Antanas Dundzila

Gilinantis į karo ir pokario metais vykusią lietuvių rezistenciją, įdomu sklaidyti 1994-VIII-14 d. Kalifornijoje mirusio Algirdo Vokietaičio (g.1906-III-9) archyvą. A. Vokietaičio Švedijoje ir Amerikoje sukaupta bei išsaugota medžiaga telpa penkiose didokose dėžėse. Dokumentus, laiškus, užrašus bei nuotraukas, dar gyvas ir sveikas būdamas, pats jų savininkas sugrupavo, sudėstė atskiromis temomis. Dalį tos medžiagos A. Vokietaitis panaudojo savo suredaguotoje bei daugumoje parašytoje 400 psl. knygoje, "Laisvės besiekiant" (1983). Tačiau yra ir niekur kitur iki šiol neskelbtos medžiagos iš karo meto laikų ir jau karui pasibaigus.

Šiek tiek dramatiškai (bet visai pateisinamai) sakant, A. Vokietaičio rezistencinės pastangos sužydėjo vokiečių okupacijos metu. Po grindyje A. Vokietaitis veikė Lietuvos laisvės kovotojų sąjungos (LLKS) eilėse. Su pagrindžio uždaviniais jis per Baltijos jūrą sėkmingai atliko net dvi keliones į neutralią Švediją ir iš jų grįžo į okupuotą Lietuvą. Tokių vyrų – gyvų išlikusių vyrų – po grindžio istorijoje daug neturime. Švedijoje jis sėkmingai darbavosi rezistencinėse užmačiose. Čia jis visai panašus pokario metais Juozo Lukšos prasiveržimui ir grįžimui į vakarus. Trečiu kartu vykstant į Švediją, 1944-

VIII-8 d. A. Vokietaitį, kartu su prof. Steponu Kairiu-Kaminsku, su vežamais VLIK'o dokumentais bei pagrindžio spauda, Baltijoje sučiupo vokiečių karo laivas. Dokumentus jie spėjo sunaikinti, tačiau A. Vokietaičiui ši kelionė (ir karas) baigėsi Stutthofio koncentracijos stovykloje.

Eventualiai A. Vokietaičio archyvas bus pervežtas į Lietuvą. Gi šiuo kartu – pagaliau, rimtai pasklaidykime kai kuriuos jo dokumentus.

A. Vokietaitis. Pakeliui į Švediją iš slaptos kelionės Lietuvon 1943-44 žiemą.

Pastebėtina, kad A. Vokietaitis rūpinosi, kad mūsų rezistencinė medžiaga patektų į JAV didžiųjų bibliotekų fondus. Štai, tik vienas pavyzdėlis iš 1980 m. susirašinėjimo su žymiaja JAV Kongreso biblioteka: kalbama apie bibliotekos priimtą, po grindyje leistos APŽVAL-

ALG. VOKIETAIČIO ARCHYVAS 1994							
6/	Tiesioginis	indirektyvus	mums	neįtrauktas šiuo metu	keičiamumas		
	98737	92019	48753	95821	49735		
	20194	87539	58214	97355	06325		
	18821	795648	96967	82176	45050		
neį	mėra	faulicė	u	igula	ik	šciaurunkas	afinalo
50632	50528	98060	48913	22311	24021	95110	06210
5289	80604	89132	23112	40219	51109	62106	30023
5811	30122	77192	61025	62520	75121	57216	36233
paremti	Katilai	jeig	padėti	pagelbėti	kur	prancėt	
63002		35524	58602	59147	47535	72725	
55245		86025	91474	75357	2725		
18247		11549	49076	24494	64785	72725	8326

Vlado Žilinsko užšifruota telegrama iš Švedijos į Lietuvą. (1944 m. birželio mėn. gale).

GOS komplektą. Tai labai reikšmingas A. Vokietaičio rūpestis mūsų pagrindžio istorinė medžiaga.

Labai įdomus 1994-V-12 d. Stokholme paruoštas pro memoria, kurį pasirašė Ignas Jurkūnas – Šeinius, A. Vokietaitis, Vytautas Gylis, Juozas Lingis ir Vladas Žilinskas. Jo keturiolikoje punktų išgvildenamas klausimas, "Priešintis, bolševikams Lietuvon besiveržiant, ar nieko nedaryti?". Atsakymas yra aiškus: priešintis. Su juo turėtų susipažinti visi buvę sribai ir pokario dešimtmečiais Maskvai tarnavę tarnai bei tranai.

Pasirodo, į Švediją būdavo siunčiami kai kurių buv. Generalinių Tarėjų pranešimai bei memorandumai vokiečių okupacinei vadžiai. Iš tų pranešimų A. Vokietaitis darydavo vertimus bei santraukas ir tokiu būdu apie okupuotos Lietuvos padėtį informuodavo Švedijos spaudą bei kai kurių Vakarų valstybių ambasadas. Yra išlikę

aštuonerių puslapių prof. Vl. Jurgučio, Generalinio tarėjo krašto ūkiui ir kai kurių kitų tarėjų tokie raštai niekur kitur, bent mano žiniomis, neskelbti.

Reikšmingas Lietuvos politinių partijų ir kovos organizacijų 1943-XI4 d. pareiškimas, kuriame nusakomi lietuvių tautos lūkesčiai karui pasibaigus. Jį pasirašė socialdemokratai (S. Kairys), liaudininkai (J. Audėnas), tautininkai (B. Gaidžiūnas), LLKS (J. Deksnys), nacionalistai (K. Brunius) ir frontininkai (J. Ambrazevičius).

A. Vokietaičio veikla Švedijoje išryškėja iš jo 1944 m. siųstų į Lietuvą pranešimų. Švedijoje A. Vokietaičio ry-

šys su Lietuva buvo gan tampus. Štai, paties A. Vokietaičio padarytų ištraukų iliustracijos – žiūrėti Nr. 1. Kai kurios siuntos būdavo šifruojamos. Naudoto šifro pavyzdys iliustracijoje Nr. 2.

Šiame straipsnyje tilpo tik labai paviršutinis, turistinio pobūdžio pasivaikščiojimas po Alg. Vokietaičio archyvą. Alg. Vokietaičio palikai rudenį buvo pervežti į Lietuvą ir palaidoti Panemunėje, prie jo tėvų kapų. O jo knyga, archyvinė medžiaga bei neeiliniai pasidarbavusio rezistentu atminimas pasilieka su mumis.

(1995-II-12)

KAM TA LOGIKA

(Atkelta iš 1 psl.)

atkakliausių VV šalininkų, dabar teigia, jog nebuvo įgyvendintas toks VV modelis, kokį siūlęs Laisvos rinkos institutas. Bet infliacijos rodikliai Baltijos šalyse per šiuos metus (Estijoje 42 proc., Lietuvoje 45 proc., Latvijoje, kuri vienintelė nusprendė apseiti be valiutų valdybos-tik 26 proc. Latas pripažintas stabiliausia Baltijos valiuta - nors ir be stabilumo įstatymų) verčia manyti, jog Valiutų valdyba apskritai nėra tikrai chroniškai atsilikusioms šalims. Atsisakyti finansinių svertų, kuomet reikia tęsti precedento neturinčias ekonomines reformas - mažių mažiausiai nelogiška.

Šiaip ar taip, John Hopkins universiteto specialistai, tarp jų S.H.Hankė ir K.Shuleris, turėjo puikią progą patikrinti savo eksperimentinį modelį ant mūsų pečių. Gal juos patenkins ir eksperimento trukmė, ir unikali proga sukaupiti medžiagos moksliniams darbams.

Ką mums davė savarankiškos finansų politikos pakeitimas Valiutų valdyba, gausime suskaičiuoti. Valiutos rezervų skaičiuoti turbūt neteks, nes jo paprasčiausiai neliks.

Ir dar vieno logiškai nepaaiškinamo (nors politiškai ir aiškaus) veiksmo logiškas padarinys. Ne tiek daug laiko praėjo nuo to, kai Baltijos Asamblėją pamažu ėmė stumti iš politikos formavimo zonos Baltijos ministrų taryba. Iš pažiūros tai galėjo atrodyti nekaltas, tiesiog laiko ir praktiškų reikmių padeiktas žingsnis. Bet... ilgainiui buvo prarasta aiški kadais vakarietiška orientacija, ir rezultatas toks, koks yra - amerikiečiai nepageidauja NATO matyti nei Lietuvos, nei Latvijos, nei Estijos, įtardami (ir bent jau Lietuvos atveju, gana pagrįstai) dvigubu žaidimu.

Žinoma, priežasčių čia esama ir visiškai objektyvių, tarp jų - labai nepalanki strateginė padėtis šalia Karaliaučiaus pleišto. Bet daug ką galėtų lemti darni ir tvirta visų trijų Baltijos valstybių pozicija, dabar susilpninta ir patogi naujoms Jaltoms - tarsi pagal užsakymą.

Vienas senas saugumietis atvirumo akimirka kadais mēgdavo kartoti: "Darykit, ką galit, tik neieškokit logikos".

(Pagal "LA", 1995, Nr.31)

ARCHYVAS 1994

2

1944.III.30 Siunta 4 (šifruotas)

"Kovo trečia išsiustas trečias pastas per siaurę. Jusau saugio pasta gavom kovo dvidešimt pirmą. Susitarta su latviais dėl bendro ryšio per Rygą. Ta ryšio kiek galint išnaudokit. Pabaltės deklaracija, kuria es atvesiau, ministeriai iteiks svedu vyriausybei vos kovo keturioliktą. Ji taip pat persiusta Londonan ir Vasingtonan. VLIK deklaracija padare visiems didelio ispudžio. Ji sykiu su musu partiju ir kovos organizaciju pareiskimu pasiusta svedu ussienio reikalu ministerijai, ir atstovyboms ir Baluciu ir Zadeikiui...

Gaila, kad pastaruoju metu negirdim Laisvojo radijo, gal bangos eina per virsu.

Kaip su projektuota ekspedicija balandy tiesiai is Lietuvos? Mes galim ja pasitikti prie Gotlando.

Siunta 4, laiskas (šifruotas) E.

Ameniskai-alaptai.

"Duokite per siustuva anglame daug idomiukariniu ziniu apie vokieciu kariuomene.

"Geri santykiai su svedu antru akryrium. Yra galimybė susisiekimo is cia i Lietuva su lektuvu, patogiau vandeniniu lektuvu. Tuojau praneškite apie arciau ju-os esancia tinkama nusileidimo aikste ar ezera. Sita pranešti per svedu (radijo) ryši ar laisku. Tas (yra) didele paslaptis.

Amerikieciai praso kariniu ziniu apie vokieciu kariuomene Lietuvoj. Jie ustikrina, kad (tas) zinias neperduos Sovietu Rusijai. Na tai jie zadeje renti musaja pogrindzio veikla. Praneškite (jusu) nusistatyma del to ir savo pageidavimus".

1944.IV..... Sifruotas laiskas.

"Butinai reikalinga uzmegsti nuolatinis susisiekimas is Lietuvos i cia. Su sveda is jau susitarta.

Pirma ir labai tikra galimybė: jus atplaukiat apie tridesimt myliu nuo salos; mes pasitiktume ir duotume nafta.

Antra, dar neaiški: musu orlaivis skristu dvidešimt myliu iki kranto, jus isplauktumet pasitikti.

Trecia: organizuoti is cia laivais susisiekima i jus, bet tas labai sunku.

Tuoj atsakykite per siustuva, kuri galimybė jus pasirinktumet ir kada galima pradeti bei nurodyti vieta, diena, valanda.

Siandien paaiskejo, kad susisiekimas su lektuvu pagal laiska E negalimas".

A. Vokietaičio šifruotų laiškų Lietuvon ištraukos.

PREZIDENTO DEKRETO SULAUKUS

Jurgis Janušaitis

Lietuvai nusikračius žiaurą komunistų okupaciją, atstacius Nepriklausomybę, iškilo daug problemų, susijusių su užsieniuose gyvenančiais lietuviais.

Lietuvos Seimo ir Vyriausybės priimti įstatymai ir nutarimai nebuvo mums palankūs. Greičiau priešingai, mes nebeturime teisės būti Lietuvos piliečiais, nebegalime atgauti turėtos nuosavybės, kurias okupantai pasigrobė, suvaržomos kelionės, statomi keisti reikalavimai.

Tokie nutarimai įskaudino užsieniuose gyvenančius lietuvius, kurie buvo priversti palikti savo tėvynę, norint išvengti baisios tremties į Sibirą arba visiško sunaikinimo.

Ir nuostabu, kad atgavus Nepriklausomybę valdantys ponai šias mums priklausančias teises paneigė.

Užsienio lietuviai į tai ryžtingai reagavo. Lietuvių Bendruomenės, o ypač Pasaulio Lietuvių Bendruomenė ėmėsi žygių tą skaudų reikalą, tas skriaudas iškelti Lietuvos vyriausybėje ir Seime ir pradėta reikalauti, kad jos būtų atitaisytos, sugrąžinta užsienio lietuviams tai, kas faktinai priklauso.

Pilietybės ir nuosavybės grąžinimo klausimai.

Būdavo iškeliama taip vadinamose konferencijose, vykusiose Lietuvoje ir Amerikoje, kur dalyvaudavo vyriausybės ir seimo atstovai. Deja, tai buvo tušti anų ponų pažadai, tai buvo tyruose šaukiantis balsas, be konkrečių pasėkmių.

Bėgo mėnesiai, metai, bet Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdyba, o ypač energingasis jos pirmininkas Bronius Nainys neatlaidžiai siekė, kad minėtos problemos būtų išspręstos užsienio lietuvių naudai. Buvo ilgai dirbta. PLB pirmininkas net tris kartus buvo susitikęs su Lietuvos prezidentu Algirdu Brazausku čia, Amerikoje, kalbėjosi su juo ir vyriausybės bei Seimo atstovais kelis kartus Lietuvoje. Reikalą kėlė kalbėdamas Lietuvos seime, televizijoje per radiją. Ir vis buvo žadama problema išspręsti mums palankiai, tačiau po tokių pareiškimų ir vėl išiviešpataudavo tylą, arba tie ponai kalbėdavo priešingai, mums nepalankia prasme.

Pagaliau PLB pirmininkas Bronius Nainys ir vicepirmininkas Rimas Česonis konkrečiai pasiūlė sudaryti specialią iš užsienio lietuvių ir Lietuvos vyriausybės skirtą atstovų komisiją pilietybei atstatyti ir kuri išspręstų už-

sienio lietuvių kitas problemas. Tuo reikalu su prezidentu Brazausku dar kartą Lietuvoje tarėsi Rimas Česonis ir PLB atstovas Vilniuje Juozas Gaila.

Ir pagaliau po didelių PLB valdybos pastangų, š.m. vasario mėn. 1 d. Lietuvos Respublikos Prezidentas paskelbė savo Dekretą kurios sudaroma komisija: "Lietuvos Respublikos pilietybės įstatymo pataisų projektui parengti".

Dekrete sakoma: "Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 77 straipsniu ir atsižvelgdamas į Pasaulio lietuvių bendruomenės kreipimąsi sudarau šia komisiją (anksčiau minėtą). Užsienio lietuviams atstovauti PLB valdyba parinko 11, o Lietuvos vyriausybė paskyrė 6 atstovus. Taigi komisija sudaryta iš 17 asmenų. Komisiją darbą pradeda nuo dekreto paskelbimo dienos. Komisijai prezidentas paveda: Išanalizuoti Lietuvos Respublikos pilietybės įstatymo nuostatų taikymo užsienio lietuvių atžvilgiu klausimus, apibendrinti informaciją ir pasiūlymus dėl Pilietybės įstatymo normų taikymo užsienio lietuviams, parengti Pilietybės įstatymo pataisų šiuo klausimu projektą.

Lietuvos Respublikos pilietybės įstatymo pataisų projektą pateikti Respublikos Prezidentui iki 1995 m. rugsėjo 1 d.

Komisijos darbo reglamentą tvirtina jos pirmininkas. Šis dekretas įsigalioja nuo jo pasirašymo dienos.

Šios komisijos pirmininkas Rimantas Markauskas, Lietuvos Respublikos Seimo narys. Komisijos pirmininko pavaduotojas, Rimas Česonis, Pasaulio lietuvių bendruomenės vicepirmininkas. Užsienio lietuviams komisijoje atstovaus LB veikėjai, teisininkai, visuomenininkai, organizacijų atstovai, atstovaujantys įvairias organizacijas, įvairių pažiūrų veiksnus.

Reikia manyti, kad šis, PLB valdybos ir jos pirmininko pastangų dėka pasiektas, laimėjimas užsienio lietuviams bus labai naudingas, išspręs daug problemų. Palinkėtina sėkmės. O abejojantiems tai dar kartą įrodo, kad PLB buvo yra ir bus labai reikalinga, ir jos pastangas visos LB Kraštų valdybos turėtų nuosirdžiai remti.

★★★★★

Skaitykit ir platinkit
DIRVA

Kongresmanas D. Durbin tarp lietuvių Chicagoje. Iš k.A. Kerelis., kongr. D. Durbin, A. Brazis, B. Vindašienė ir V. Vidugiris.

SANTARVĖS BE TEISINGUMO BŪTI NEGALI

(Atkelta iš 3 psl.)

anaiptol netapatintinas su teismų reforma, kai teisėjus parenka viena tamsi praeities paveldo neatsikračiusi politinė jėga. Du atsikūrusios Lietuvos parlamentai neišvardijo okupacijų laikotarpio kaip teisėtos Tautos savignyos. O tai būtina padaryti, ir tik tada ir tuo pagrindu nuosekliai imtis valstybės atkūrimo darbų. Tai buvo būtiniausia Lietuvos gyventojų pilietinės Santarvės sąlyga.

Gerbiamam A.Juozaičiui paprieštaraučiau - Lietuvos idėja turi magiškos galios ir šviečia stipriau negu legionai asmenybių. Asmenybės tegali atspindėti dalelę Tėvynės šviesos, kurią sugebėjo laiku sugerti. Tėvynės šviesos žiburėliai švietė ne tik trumpais, palyginti ramiais laisvos Tėvynės laikotarpiais, bet ir miškų slėptuvėse, KGB kalėjimuose, sibiruose, išeivijos pasaulio kampeliuose, jau nekalbant apie gimtosios žemės kaimus, miestus. Tiesą pasakius, tų švieselių margumynas - tai kita būtinoji Santarvės sąlyga. Joms pavieniui gėstant, nyksta ne tik Santarvės idėja, bet ir jos įkūnijimo galimybė. Teneimenkina šie žodžiai iš tikrųjų ryškesnės už daugelio (bet ir labiau įpareigojančios) poeto J.Marcinkevičiaus asmenybės šviesos.

Filosofas mini "tamsiąsias jėgas", kurių nepabūgsta žmonės, "spinduliuojantys meilę ir išmintį". O kas tos tamsiosios jėgos? Dabartinėje Lietuvoje tai esminis klausimas, beje, vėlgi plaukiantis iš Teisingumo sampratos. Ką priskirti toms "tamsiosioms jėgoms" - tuos, kurių kaulai dėžėse iš Tuskulėnų duobių išvežti į Teismo medicinos institutą, ar tuos, kurie tas duobes pripildė lavonų? O gal, grįžtant į nūdieną, taip tikėtų vadinti Sibiro tremtinius ir politinius kalinius, jau antrus metus tebetęsiančius

protesto akciją buvusiam KGB kalėjime? O gal "LSSR nusipelnusio teisininko" P.Raslano bendražygis, jau gaunančius padidintas pensijas nepriklausomoje Lietuvoje? Premija neatėjo tiesos keliu, nors Trijų Karalių įvaizdis kilnus ir priimtinas. Ne tik Aukštosios valdžios pareigūnams, ne tik šviesioms asmenybėms, o ir šiaip piliečiams reikia eiti Teisingumo keliu, ir netikrumo jausmas palengva ims sklaidytis.

Laureatas pasakė, kad "Santarvė kyla iš laisvės ir meilės, kad Nesantarvės žmogus nemelės ir ne-laisvės žmogus. Jis yra nepasitikėjimo ir baimės žmogus". Ir vėl pakartosiu" be Teisingumo vargu bau įmanoma meilę patirti. O laisvė - tai tik būtina Teisingumo atkūrimo sąlyga, tačiau jei laisvę piktnaudžiauja nusikaltėliai, tai iki Teisingumo toli toli. Santarvei pasiekti toli gražu nepakanka laisvės ir meilės. Juk kalbame apie piliečių Santarvę, tai ar be Teisingumo išsiversime? Nei baimė, nei pyktis, Gerbiamas Poete, čia niekuo dėti. O pasitikėjimo smarkiai mažta ten, kur nėra Teisingumo. Tai, beje, pilietinės aksiomos. Raginimas siekti Santarvės ne Teisingumo pagrindu, o užmirštant, gal net baime ir prievarta "užmaršinant" neteisybes, skriaudas, patyčias, švelniai tariant, nėra doras. Tikriausiai garbusis monsinjoras, sėdėjęs Prezidento desinėje, savo ganytojiškąją (gal ir žmogiškąją) priedermę atlikdamas, atleistų visiems savo skriaudėjams ir būtų teisus. Tokia krikščioniška asmens dorovė. Tačiau tai nieko bendra neturi su Valstybės Teisingumu, kaip neišklabinamu Santarvės ir Gerovės stiprėjimo pamatu. Tai žino visi teisininkai, ir ne tik jie. Blogybė turi būti aiškiai įvardyta, o nusikaltusieji - asmeniškai atsakingi už savo veikas. Turi būti nu-

brėžta aiški skiriamoji riba tarp skriaudėjo ir skriaudžiamąjo, tarp vagies ir apvogtojo, tarp ištremtojo ir trėmėjo, tarp užpuoliko ir besiginančio, tarp žudiko ir jo aukos. Ir tik Teisingumas - nors ir simboliškai - turi ištarti žodį, po kurio piliečių Santarvė gali vėžėti ir tvirtėti. Po Antrojo pasaulinio karo Vakarų vokiečiai tai puikiai suvokė ir nedelsė. Denacifikacijos procesas truko porą metų, ir A.Juozaičio paminėti Trys Karaliai iš tikrųjų ten žengia tiesos keliu.

Poeto nuomone, "Santarvė dėl ko" priimtinesnė, nei "Santarvė su kuo". Asmeninę nuomonę, juo labiau grindžiamą tauria idėja, reikia gerbti, tačiau tuo negalima pridengti stokos atviro ryžto atkurti Valstybėje Teisingumą.

Iš Prezidento kalbos numanu, kad Santarvę reikėtų suprasti kaip užmiršimą Tėvynės patirtų skriaudų ir neteisybių, dažniau kalbėti apie Santarvę, nesigilinant į jos prielaidas bei sąlygas. Yra kalbančių gana aiškiai ir paprastai - užmirškime kas buvo, pradėkime nuo nulio. Tokie Santarvės propaguotojai viliasi susidaryti labai patogias sąlygas sau. Vieni turės "pamiršti" gausias privilegijas, kuriomis naudojosi sovietmečio partinė ir ūkinė nomenklatūra, žinoma, ir represijas, kurias vykdė prieš tautą, kiti - tremtį, kalėjimus, lagerius, prarastą turtą, žuvusius ar be laiko mirusius artimuosius. Bet ar tai įmanoma iš principo? Ar tada įsivyras Santaika? Kad tokia "santai-ka" negalima, neįgyvendinama - gerai suvokia jos propaguotojai. Tą ne kartą parodė net aukštųjų pareigūnų stuburo lankstumas, kai į šalį užklydavo Izraelio valdžios atstovas ar kas nors iš Vyzentalio centro. Žydai Santaikos idėjos neatskiria nuo Teisingumo, ir todėl Santaikos vaisiai akivaizdūs. Jie jau Valsitybė. Mes dar tik rengiamės tokia tapti. O Santarvė Lietuvai iš tiesų reikalinga.

TĖVYNĖ PUSIAUKELĖJE NESUSTOS

Tokių pavadinimų su Baliu Gaidžiūnu pasikalbėjimą paskelbė Lietuvos Krikščionių Demokratų partijos savaitinis laikraštis "Apžvalga". Su Baliu Gaidžiūnu kalbėjosi jo bendradarbis dar iš "Jaunojo Ūkininko" dienų (1936-1939 m.) – Vytautas Labūnaitis, tada tik pradėjęs rašyti trumpas korespondencijas. O dabar – jau visko matęs, rimtas, paslaugus laikraštininkas.

Red.

Su žalios jaunystės dienų bičiuliui susitikome Vilniuje, jo jaukiame bute Volungės gatvėje. Baliui priminiau jo paties žodžius: "Į Lietuvą grįžtu dirbti".

Klausiau: kaip sekasi?

– Kada Clevelande ruošiausi keliauti į Lietuvą, norėjau čia atvažiuoti tyliai ir per kokį pusmetį priprasti prie čionykščio gyvenimo. Mus Amerikoje pasiekdavo labai prieštaringos žinios apie Lietuvą. Draugai, nenorėję, kad paliktume Clevelandą, ir ypač "Dirvos" redagavimą, kai kurias žinias dar labiau iškreipdavo. Skaudžių įvykių atpasakojimai neramino: kodėl Lietuva taip pasikeitė į blogąją pusę? Na, maniau, tyliai atvažiuosiu, ramiai pagyvensiu, pasiimsiu tuos nebaigtus darbus, ir prie visų Tėvynės žaizdų pridėjęs savo pirštus, priprasius. Bet taip neįvyko. Mūsų bendradarbė Ingrida Bublienė, dažnokai keliaujanti iš Clevelando į Vilnių, tik išlipus iš lėktuvo surengė netikėtą sutikimą, dalyvaujant televizijos, radijo spaudos žurnalistams, Vilniuje bei Kaune gyvenantiems mano giminaičiams.

Klausinėjamas, ką veiksiu Lietuvoje, sakiau, kad tinginiauti nepratęs, netinginausiu ir čia. Dalyvavau Poezijos pavasario šventėje Kaune, Kėdainiuose, Dotnuvoje, Baisogaloje, Vilniuje. Dabar tvarkau nebaigtus rankraščius. O jų čia nemaži glėbiai.

– Vienaime savo eilėraštyje ("Ar moki eiti") rašei:

Tolyn, tolyn, tolyn

Pro Dotnuvą Baisogalą

Iki gimtųjų Diauderių.

Kaip dabar, einant tais keliais, agronomo, poeto akiai atrodo aplinkiniai Biliūnų, Bučiūnų, Dvarelių, Juodupių kaimai – skurdo nualinta Lietuva?

– Nežinau, kieno protas ar grynai sovietinė ranka lėmė, kad vieni kaimai visiškai išnyko, kiti net naujų gyventojų susilaukė. Taip atsitiko su manaisiais Diauderiais, su Baisogala. Diauderių kaimas išaugęs. Išaugusi ir Baisogala. Buvusiame Komaro dvare įsikūręs Gyvulininkystės institutas. Pastatyta daug namų instituto specialistams, kultūros darbuotojams. Tik kultūrinė veikla raudonajai žvaigždei užgesus jau senokai išblėso. Biliūnų kaimo – rašytojo Jurgio Jankaus tė-

viškės – nebėra. Pakelėje likę tik apgriuvę kolūkio pastatai. Per tėviškę tekantis Kiršinas vaikystėje man buvo "didelė upė". Vėliau ji buvo kiek nusekusi, dabar melioratorių paversta apleistu grioviu. Kaip apie tai pasakojau kolegai Jurgiui Jankui, jis tarė: o man Kiršinas tebėra didelė, graži upė.

Į kitą pusę nuo Baisogalos dar nespėjau pasidairyti. Tai padarysiu ateinančią vasarą. Bet žinoma ir ten panašiai "šeimininkauta" – viskas išdraskyta, suversta, skausmu nuprausta.

– Didelį, reikšmingą darbą, kurį atlikai 1936-1939 redaguodamas "Jaunąjį ūkininką", rūpindamasis ūkininkų jaunosios pamainos ugdymu, kolaborantai pavadino fašistinės ideologijos skiepijimu kaimo jaunimui. Ką į tai atsakysi?

Pirmiausiai norėčiau priminti, kad jaunųjų ūkininkų organizavimo pradai atėjo iš Amerikos. Beveik prieš šimtą metų ten buvo susirūpinta, jog kaimo jaunuoliai stengiasi įsikurti miestuose. Todėl pradėta organizuoti jaunųjų ūkininkų ratelius, pavadintus 4H klubų vardu. Lietuviškai tai reikštų: "Pasižadu protą naudoti aiškesniam lojalumui, rankas kruopštesniam darbui, o sveikatą geresniam gyvenimui – mano klubui, apylinkei ir mano kraštui".

Lietuvoje reikėjo savos ir, žinoma, labai patrauklios programos. Pirmasis jaunųjų ūkininkų ratelis įkurtas 1929 m. Lapkričio 22 d. Grinkiškio valsčiuje, Kubiliūnų kaime – pora kilometrų nuo mano tėviškės.

1940-aisiais, bolševikinės okupacijos išvakarėse, Lietuvoje buvo beveik 800 ratelių. Jiems priklausė 25 tūkst. jaunųjų ūkininkų. Tai buvo būsimoji ūkininkų karta, nuo mažens išmokyta darbu mylėti savo žemę, būti sąmoningais piliečiais. Kad okupantai ir jų tarnai jaunuosius ūkininkus pravardžiavo fašistais, į tai neverta kreipti dėmesio.

– Dėl atkurtos Jaunųjų ūkininkų sąjungos statuso ir šiandien nesutariama. Pragmatikai norėtų, kad jaunieji ūkininkai čiuptų jautį už ragų – užsiimtų pelningais verslais, pirmiausia prekyba. Blaičiau galvojantys teigia, kad būtina grįžti prie organizacijos ištakų – žadinti jaunimo susidomėjimą žemės ūkiu

mokslu, stiprinti jo ryšį su gimtąją žeme. Ką pasakytum vieniems ir kitiems?

– Pirmiausiai būtina gerai apsidairyti, kokiems darbams talkininkų toj ar kitoj apylinkėje reikia. Ratelių veiklą reikia kreipti į reikalingiausius darbus. Ir dar, rateliai, neturėdami gerų vadovų, merdės, sunyks. Be agronomų, be mokytojų, kitų kaimo šviesuolių talkos čia neapsieisi. Esu įsitikinęs, kad jaunųjų veiklos kryptį turi nustatyti ne vyresnieji, o patys nariai. Ir greičiausiai atsitiks taip, kad iš praeities tradicinių darbų dabarčiai nedaug kas bus pasirinkta. Daugelio šalių ūkininkai "mušasi" dėl naujų ir brangių kultūrų auginimo, nesistengia gauti įprastų augalų didesnę derlių. Žemė persotinta trąšomis. Jai reikia duoti "naujo kraujo". Čia plati dirva jaunųjų ūkininkų prasmingai veiklai.

– Lietuvos ūkininkai gali išvykti į Vokietiją, Daniją, Olandiją, Švediją padirbėti, pasimokyti ūkininkauti. Deja, grįžę iš užsienio, neturi kur pritaikyti savo patirties. Ar ne geriau būtų lietuviško ūkininkavimo mokytis žemės ūkio mokyklose?

– Dėl ūkininkaičių keliaavimo į Vokietiją, Daniją, Olandiją ar Švediją trumpą laiką pasižvalgyti ir pasimokyti nesu optimistas. Geriau stoti į žemės ūkio mokyklą ir išeiti tam tikrą ūkininkavimo kursą. Nuvykęs į svetimą kraštą, dar nemokėdamas susisiekti, per trumpą laiką patirties nepasisemsi. Tokie keliauninkai po viešnagės sugebės tik pirmuosius išpūdžius papasakoti, o ne patirti pasidalinti. Žinoma, pasitaiko ir išimčių.

Padėkojau ponui Baliui Gaidžiūnui už nuoširdų pokalbį, palinkėjau stiprios sveikatos, didelės kūrybinės sėkmės.

Vytautas Labūnaitis

ATVYKSTA SOLISTĖ NIJOLĖ ŠČIUKAITĖ

Prieš dvejus metus su pasisekimu koncertavusi Amerikoje pramoginių dainų solistė Nijolė Ščiukaitė kovo 15 dieną atvyksta koncertuoti lietuvių telkiniuose. Šį kartą su ja atvažiuoja solistas Jurgis Žukauskas, dar nebuvo Amerikoje, ir koncertuos kartu su Nijole, lydimi solistės vyro muziko Juozo Tiškaus.

Lankantis Lietuvoje per eilais metais, turėjau progos išgirsti abu dainininkus Palangoje vasaros estradoje. Drauge su lietuviais iš Amerikos,

Kanados, Australijos ir Vokietijos, viešėjusiais tuo metu Lietuvoje, ir su visa publika skandavome "bravo, bravo Nijolei ir jos draugams". Tada ir kilo mintis pakviesti į Ameriką su Nijole ir J. Žukauska, kuris estradoje pasirodė puikia išvaizda, elegancija, o Nijolės ir Jurgio dainuojami duetai susilaukė audringų bisų.

Nijolė ir Jurgis abu šiauliečiai, susipažinę Vilniuje, daug metų bendradarbiavo scenoje, vadovaujami maestro Tiškaus. Jurgis Žukauskas ir šiandien dainuoja su šaulių pučiamųjų instrumentų orkestru, jo dainos skamba per radiją ir televiziją.

Sėkmingi buvo Nijolei prabėgę metai, už ilgametę kūrybos veiklą apdovanota A. Šabaniausko premija ir vardiniu sidabro žiedu. Ji daug naujų dainų įrašė Lietuvos radijuje ir televizijoje, išleido naujų dainų kasetę. Pernai, pakvietusi savo kolegą – dainininkus, suruošė puikią gastrolinę kelionę po Lietuvą, atžymėdama savo

kūrybinės veiklos trisdešimties metų jubiliejų. Jų dainos su pasisekimu skambėjo Klaipėdoje ir Plungėje, Mažeikiuose ir Kaune, Vilniuje ir Alytuje, Panevėžyje, Radviliškyje ir gimtuose Šiauliuose.

Reikia tikėtis, kad N. Ščiukaitės ir J. Žukausko gastroles Amerikoje, o gal ir Kanadoje, lydės sėkmė, nes jų atliekama programa patiks visiems, kurie mėgsta melodingą dainą, jautrią poeziją, kurių širdyse negęsta meilės ir jaunystės ugnelė.

Nijolės žodžiai tariant, "kai pavasario saulutė vis meiliau šildo žemę ir į Lietuvą grįžta paukščiai giesmininkai, aš gi vėl pakeliu sparnus skrydžiui per Atlantą. Tolimoji Amerika man dabar tokia sava – čia daug mano senų gerų draugų, platus pažįstamų ir gerbėjų ratas, nemažai aplankyto vietų, o jose pamiltų kampelių".

"Labai malonu prisiminti Clevelandą, tokį nuoširdų mūsų priėmimą. Esam labai dėkingi koncerto rengėjams ponui ir ponai Staniškiams ir visiems į koncertą atvykusiems.

Nuoširdus ačiū ponams: Bublams, Šilėnams ir Stasams, už globą ir vaišingumą, kuris buvo parodytas man su vyru ir p. Ingauniui.

Liekam dėkingi ir turime viltį kad ir šį kartą susitiksim Clevelande".

Stepas Ingaunis

★★★★★

PASIKEITĖ

**"NAUJOSIOS VILTIES"
REDAKTORIAI**

Dr. Algirdas I. Čekis nuo š.m. vasario m. 3 d. pasitraukė iš "Naujosios Vilties" vyr. redaktoriaus pareigų. Dabar "Naująją Viltį" redaguoja Antanas Juodvalkis ir dr. Leonas Kriaučeliūnas. Straipsnius ir informaciją siųsti dr. Leono Kriaučeliūno adresu: 13400 Parker Rd. Lemont Ill 60439.

"Naujosios Vilties" administratorius Oskaras Krėmeris.

Lietuvoje vyrai – deficitas

• 1994 m. Lietuvoje buvo 3,718,000 gyventojų: 1,960,000 moterų ir 1,758,000 vyrų.

• Tūkstančiui vyrų tenka 1,114 moterų. (Mieste 1000 vyrų – 1123, kaime – 1096 moterys.)

• Mažiausias skirtumas tarp vyrų ir moterų skaičiaus yra Alytaus ir Vilniaus rajonuose. Alytaus r. 1000 vyrų tenka 1063 moterys, Vilniaus – 1064.

• Didžiausias vyrų deficitas Druskininkuose. Ten 1000 vyrų turi "pasidalyti" 1210 moterų.

Nelabai išrankios moterys turėtų būti ir Kupiškio rajone: čia 1000 vyrų tenka 1173 moterys.

Didelis skirtumas tarp vyrų ir moterų skaičiaus ir Kauno bei Panevėžio miestuose: Kaune 1000 vyrų tenka 1169 moterys, Panevėžyje 1167.

• Vienių moterų Lietuvoje yra 2 kartus daugiau negu vyrų. 60 metų ir vyresnių moterų beveik 5 kartus daugiau negu vienių vyrų.

• Vis didėja vyrų ir moterų vidutinės gyvenimo trukmės skirtumas. 1980 m. jis buvo 9,9, o 1993 m. – jau 11,8 metų. Lietuvos gyventojų vidutinė gyvenimo trukmė tampa viena trumpiausių Europoje, o skirtumas tarp vyrų ir moterų gyvenimo trukmės yra vienas iš didžiausių pasaulyje.

Taigi Lietuvoje yra susiklosčiusi nepalanki padėtis. Moterų yra apie 200 tūkst. daugiau negu vyrų, ir šis skirtumas jau apie 25 metai neišsilygina.

Mečislovo Ščepavičiaus pieš.

VASARIO 16-OJI CLEVELANDE

Aurelija M. Balašaitienė

Lietuvos Nepriklausomybės atgavimo šventė yra giliai įleidusi šaknis užsienio lietuvių dvasioje, tapusi iškilia patriotine švente, kurios metu prisimename laisvės atgavimo džiaugsmą ir jos praradimo skausmą ir, Lietuvai dar buvus okupuotai, puoselėjome laisvės atgavimo viltį ir pasiryžimą už ją kovoti. Šiais metais vasario 19 dienos ryte iškilmės buvo pradėtos vėliavų pakėlimu ir vainiko padėjimu prie žuvusiųjų už laisvę paminklo Dievo Motinos šventovės aikštėje ir iškilmingomis pamaldomis, kurias atnašavo ir patriotiškos minties pamokslą pasakė klebonas kun. Gediminas Kijauskas. Pamaldų metu giedojo muzikės Ritos

Čyvaitės-Kliorienės vadovaujamas parapijos choras, į pamaldų pabaigą kartu su maldininkais sugiedojo Lietuvos Himną. 4 val. po pietų į parapijos auditoriją susirinko skaitlingas lietuvių ir svečių būrys iš Clevelando miesto, jo apylinkių ir net iš kaimyninės Pensilvanijos. Teko kiek nusivilti, kad scena nebuvo papuošta, kaip būdavo iki šiol, palikta tik su suolėliais chorui, be gėlių ar simboliškų dekoracijų.

Minėjimą bendromis jėgomis surengė JAV LB Clevelando Apylinkės ir ALTOs Clevelando skyriaus valdybos. Oficialią dalį trumpu lietuvišku žodžiu atidarė LB Apylinkės pirmininkas Vytautas Brizgys ir anglų kalba

ALTOs skyriaus pirmininkas Algimantas Pautienis. Publikai sustojus, buvo įneštos organizacijų vėliavos ir, vadovaujant solistei Virginijai Bruožytei – Muliolienei, buvo sugiedoti Amerikos ir Lietuvos himnai. Kun. Gediminas Kijauskas perskaitė jausmingą invokaciją ir buvo pagerbti žuvusieji už Lietuvos laisvę.

Džiugu buvo matyti jaunosios kartos programos pranešėjus, Rimą Apanavičiūtę ir Danių Šilgalį, gražia lietuvių kalba skaičiusius programos tekstus. Jiedu taip pat anglų kalba perskaitė Ohio Valstijos gubernatoriaus, Clevelando miesto mero ir apskrities komisijonierių sveikinimus, o gubernatoriaus rezoliucija, skelbianti Vasario 16-ąją Ohio lietuvių dieną, buvo įteikta Vytautui Brizgiui. Džiugu buvo išgirsti iš

Vasario 16 d. minėjimo programos vedėjai R. Apanavičiūtė, D. Šilgalis. V. Bacevičiaus nuotr.

Iškilmės prie Laisvės paminklo. Priekyje A. Pautienis, M. Abarius, V. Brizgys. V. Bacevičiaus nuotr.

gubernatoriaus patarėjo tautybių reikalams August Pust, kad pirmą kartą istorijoje vasario 16-ą dieną virš Ohio sostinės kapitoliaus plevėsavio lietuviška trispalvė. Jis ypatingai gyrė Clevelando lietuvių pastangas jaunas kartas mokyti gimtosios kalbos, nes, anot jo, kiekvienas žmogus privalo mokėti dvi kalbas. Rimai Apanavičiūtei perskaičius anglų kalba ilgą rezoliuciją, ji buvo trumpu plojimu priimta.

Toliau sekė Lietuvos Šaulių Sąjungos išeivijoje pirmininko Mykolo Abariaus paskaita. Anglų kalba nupasakojo Lietuvos istoriją nuo Mindaugo karūnavimo laikų, lietuviškai pakartojo jau dau-

gelį kartų girdėtą okupacijų ir karo istoriją, baigdamas Šaulių Sąjungos atgimimo Lietuvoje faktais.

Po paskaitos Algimantas Pautienis publikai pristatė svečius – tautybių ir gubernatoriaus atstovus bei kongreso atstovą Martin Hoke, kurį publika pasveikino audringais plojimais už jo stiprią paramą, balsuojant už Durbino pataisą, kad Baltijos valstybės nebūtų išbrauktos iš NATO narystės kandidatų sąrašo ir paliktos Rusijos įtakos sferai.

Išnešus vėliavas, netrukus į sceną įžygiavo Dievo Motinos parapijos choras ir

(Nukelta į 8 psl.)

Vytautas Rėkus

POLUNDRA

(Ištraukos iš knygos)

Ši Seinų krašto lietuvių mokytojo knyga *Dirvos skaitytojams* pristatyta praėjusių metų 35-tame laikraščio numeryje. Tada minėjome, kad esame numatę atskiras ištraukas spausdinti *Dirvoje*. Tai darydami, norėtume dar kartą trumpai paaiškinti, galbūt ne visiems suprantamą, knygos pavadinimą. *Polundra* - tai lietuvių kalboje neturintis tikslaus atitikmens žodis. Jį, tačiau, labai plačiai vartoja Rusijoje, ypač jūreiviai, perspėdami savo draugus apie gresiantį pavojų ir šaukdami juos burtis, kylančiam pavojui atremti. Viena iš knygos skyrių autorius paaikškina, kodėl būtent tokį pavadinimą jis pasirinko savo knygai.

1. Oi Tolstojau, Tolstojau!

Jau kelios dienos kaip mus veža uždarytuose vagonuose per negyvenamas vietas. Mirties šmėkla žvelgia į akis: esame išalkę, paniekinti, praradę viltį. Nutilo dainos, pritilo maldos: nesame tikri, ar išliksime. Ne daug kas matyti pro vagono sienos plyšelį. Tokioje beviltiškoje padėty žmogus nejučiomis mėgina suvesti savo gyvenimo sąskaitą, žvilgtelėti į savo praeitį...

Staiga gauja čekistų aplėšia vagono duris ir sustaigia:

Nazat! Ne visi suprato azijatų riksmą, bet tai buvo išaiškinta ginklu. Ta įžūli tikrovė privertė mane akimirkai prisiminti šios nelaimės pradžią.

...Tada aš, vokiečių tremtinys, grįždamas į savo tėviškę – Burbiškes, laikinai apsisojau pas pažįstamą žmogų Kukliuose, netoli Lazdijų. Netikėtai vietinis sentikis (jie kitados buvo radę prieglobstį Lietuvoje, nes jiems grėsė mirties pavojus Rusijoje) įskundė mane MGB pareigūnams, ir šie 1945 metų sau-

sio mėnesį naktį suėmė mane ir išvežė į Leipalingį. Nebuvau kaltas, tai ir nemėginau bėgti. Išlaikė mus kelias dienas rūsy ant grynos žemės, o po to čekistai ir sribai vežė į Lazdijus. Buvo apie dešimt rogių. Mano rogėse – trys suimtieji. Lydėjo mus sribas, kuris miškelyje sudarė progą pabėgti. Tačiau nieks nesijautė kaltas, tai nieks ir nebėgo. Visi manėme, kad Lazdijuose mus tikrai paleis. Deja!

Atvežė į Lazdijus. Čekistai klausinėjo pavardžių, kai kuriuos mušė. Aš buvau nekaltas, todėl ramiai pasakiau savo pavardę. Čekistai žaibu apspito mane ir pradėjo mušti per galvą ir spardyti kojomis. Tą akimirką pasigailėjau, kad nepabėgau. Sugrūdod į Lazdijų kalėjimo kambarą. Buvo naktis, tai mes kur kas galėjome sugulėti ir užmigome ant cementinės aslos. Rytą atnešė katilą šiltu vandeniu užmaišytų miltų. Šaukštų nedavė. Buvome visi išalkę, tai galėjome tik gerti tą edalą. Po "pusryčių" ma-

ne pirmą iškvietė į tardymą.

Du čekistai su užtaisytais ginklais varė mane iš Lazdijų kalėjimo kameros į tardymo salę. Ten laukė trys: vyriausiasis – azijatiškos išvaizdos, išklypusiais kaip senos burtininkės dantimis karininkas, antrasis – vietinis sentikis iš Nėkrūnų ir trečiasis – vertėjas lietuvis. Iš karto pradėjo "darbą", t.y. budelišką mušimą per galvą, veidą, ausis, liemenį, tik nosies nelietė. Matyt, vengė aptaškyti krauju savo "dirbtuvę". Vietinis maskoliukas labai stengėsi mušti kuo smarkiau, net nutrynė odą nuo rankų. Tada pradėjo kojomis. Labai metodiskai mušė azijatas, nes žinojo skaudžiausias vietas: žemiau juostos, pagerklėje ir delno plaštaka per ausį. Lietuvis čekistas vertėjas stengėsi mušti švelniau, bet buvo labai skaudu, kad muša saviškis. Čekistai norėjo mane apkaltinti partizanine veikla – labai gailėjausi, kad toks nebuvau. Čekistas karininkas šaukė: "Vokiečius mylėjai, gyvuly!" "Vokiečių ne-

kenčiu, nes jie buvo mūsų okupantai", – atsakiau. Vertėjas išvertė. "A, tai tu ir mūsų neapkenti, svoloč", – suriko, stebėtinai greitai supratęs mano replikos reikšmę.

Vėl prasidėjo mušimas: darbavosi didžiosios tėvynės labui, jos pilietis darbavosi jau tik kojomis ir alkūnėmis, nes buvo apsidraskęs rankas. Kai pradėjau alpti, budeliai, tarp savęs pasikalbėję, įmetė mane į kambarą. Jau buvo tamsu. Nugriuvau ir nepajėgiau atsakyti į nelaimės draugų klausimus. Atsipeikėjau rytą, pajutau skausmą, galva atrodė lyg didesnė, vos galėjau įžiūrėti daiktus. Kaliniai sakė, kad esu labai sumuštas, veidas pajuodęs, su mušimo žymėmis, paaikiai aptinę. Pradėjau kalbėti nesąmones. Vadinasi, smegenų sukrėtimas.

Marijampolės kalėjime čekistai rinko kalinius išvežti. Kiekvieną pasmerktąjį asmeniškai krėtė ir atiminėjo diktus. Tie, kurie nemokėjo rusiškai, aiškino lietuviškai, o čekistai žvengė iš kiekvieno

(Nukelta į 8 psl.)

VASARIO 16-OJI CLEVELANDE

(Atkelta iš 7 psl.)

prie jo prisijungė drausmingai į sceną išvygiavęs Šv. Kazimiero lituanistinės mokyklos choras, sudarytas iš nuo trečio iki aštunto skyriaus mokinių ir mokyklą baigusių paauglių grupės "Švyturys". Pirmą kartą mūsų minėjimų istorijoje į sceną suėjo trys gyvos kartos: motinos ir jų vaikai, močiutės ir jų anūkeliai, dainuodami tas pačias dainas. Choro šonuose keturi "švyturiukai", stebėdami scenos apačioje stovinčią dirigentę ir vadovę Ritą Čyvaitę-Kliorienę, skambino varpeliais. Retkarčiais scenoje pasirodydavo ir pati jauniausioji choristų grupė, sudaryta iš vaikų darželio ir priešmokyklinio amžiaus vaikučių.

Didingai nuskambėjo Vanagaičio "Laisvės varpas", toliau sekė TallatKelpšos aranžuota liaudies daina "Partis" ir lietuvių kompozitorių dainos. Audringais plojimais buvo palydėtas Virginijos Bruožytės-Muliolienės solo "Esi gyva, esi sava". Tarp įvairių dainų mokyklos choras drausmingai ir tvarkingai pasitraukdavo iš scenos ar į ją sugrįždavo. Ypač stiprų išpuolį padarė Ritos Čyvaitės-Kliorienės sukurta daina pagal Eglės Laniauskienės žodžius: "Mes ateitis – rytojaus viltis". Net ir patys mažiausieji choristai savo veidelių išraiškomis įtikino kалаusytojus tos dainos žodžių simbolišką reikšmę. Toji daina galėtų tapti jauniausios kartos užsienio lietuviukų "antruoju himnu", kuriuo turėtų susidomėti ir

kitų miestų lituanistinės mokyklos. Publika gėrėjosi mokinių pavyzdinga laikysena scenoje ir žavėjosi jų simboliška apranga: balti sijonukai ar kelnės ir trijų spalvų palaidinukės ar marškinėliai. Tai tarsi gyvos lietuviškos trispalvės... Valio Ritai Kliorienei ir Eglei Laniauskienei, idėjusioms daug darbo, pastangų ir kūrybinių jėgų į šio koncerto paruošimą! Nors minėjime nebuvo pertraukos, bet meninės programos sužavėta publika neskubėjo skirstytis ir ovacijomis privertė chorą pakartoti Ritos Čyvaitės-Kliorienės sukurta dainą (žodžiai ir muzika) "Viena šeima – viena tauta". Taip pasijutome visi... Prieš chorams pasitraukiant nuo scenos, dirigentė ir solistė bei kiti vadovai buvo apdovanoti gėlėmis.

Laikas keisti mūsų minėjimų šabloną su daugelį kartų girdėtos istorijos kartojimu, ilgomis kalbomis ir rezoliucijomis. Clevelando jaunesnės kartos mokytojų ir vadovų beveik pionieriškas gentkarčių sujungimas scenoje į vieną darnų vienetą turėtų tapti pavyzdžiu visiems. Jaunimas yra mūsų "ateitis – rytojaus viltis", todėl jį reikia saugoti kaip brangiausią deimantą, jam rasti vietą organizacijose, minėjimuose, bet kurioje užsienio lietuvių veikloje, taip pat ieškoti progų jį pagerbti ir pasigėrėti jo darbais. Tik tokiu būdu išsaugosime lietuvių užsienio lietuviuose, kurių talka Lietuvos atgimimui ir atstatymui yra gyvybiškai svarbi.

POLUNDRA

(Atkelta iš 7 psl.)

jų žodžio. Žiauriausias buvo uniformotas, pragertais dantimis karininkas. Kai mokytojas Žvirblis siekė atimtos duonos, karininkas iškėlė ranką smūgiui, baisiai, kaip giltinė, iškreipė veidą, išvertė akis ir paleido keiksmazodžių vortinę.

Dauguma mūsų buvo ūkininkai, mokiniai, mokytojai, vienas Amerikos pilietis su sūnumi. Jų pasus suplėšė.

Ešeloną apstatė čekistais: eiliniai daugiausia buvo mongoliškos išvaizdos, o vyresnieji – azijatiškos. Kai prie vagono durų pasidarė vietos, čekistai įkėlė statinę mirkytų grūdų ir labai greitai kvatodami uždarė duris. Vagone patamsėjo, o žmonės nustebe sustojo aplink tą statinę. Koks žmogaus paniekimas! Gyvulių vagonas ir gyvuliškas pašaras! Vieną sekundę su pavydu prisiminiau Lazdijų kalėjimo "patiekalą".

Kaliniai tame gyvuliniam vagone buvo taip išalkę, kad pamiršo esą žmonės: pripuolė prie statinės, saujomis sėmė tuos grūdus ir paskubomis kimšosi į burną. Kai kurie pasmerkietieji bjaurėjosi tokiu elgesiu, stovėjo nuošaliai ir nelietė to "maisto". O čekistai tyčiojosi: "Griša, ar metei tokią komediją?" Ir pasiūlė surišti jiems rankas.

Stovėjome ir žiūrėjome į tą baisų reginį – kraugeriską budelių žiaurbę. Nelaimingieji kaliniai, atsitraukę nuo statinės mirkytų grūdų, klaidingai dairėsi aplinkui lyg klausdami: kas čia atsitiko. Kas kaltas? Už ką? Kur tos žmogaus teisės?

Hitlerinė Vokietija jau nugalėta, buvo 1945 metų birželis. Nusikaltėliai žmonijai – fašistai laukė teismo, o čia, Lietuvoje, jau taikos metu vyko kitas, nepalyginamai didesnis nusikaltimas žmonijai, o gal dar žiauresnis – genocidas.

Dainuoja jungtinis Dievo Motinos parapijos ir šv. Kazimiero lituanistinės mokyklos choras.
V. Bacevičiaus nuotr.

PROF. K. ANTANAVIČIUS APIE PADĖTĮ LIETUVOJE

Vienas po kito politiniai pranešėjai iš Lietuvos jų tarpe ir seimo narys ekonomijos profesorius K. Antanavičius vasario mėn. 12 d. paskaitoje Southfield, Mich., smerkė Lietuvos vyriausybę sąmoningai ar nesąmoningai privedusią Lietuvą prie ekonominės bedugnės.

Šimtinė klausytojų Dievo Apvaizdos parapijos salėje išklausė profesorius K. Antanavičių valandą trukusioje paskaitoje, surengtoje akademikų skautų ir šaulių pastangomis, kurioje jis pabrėžė, ką ir kaip reikėtų daryti, kad išsinarpliojus iš skandalingos ekonominės būsenos. Šian-

Štai mes jau toli nuo mūsų Tėvynės Lietuvos. Lazdijų kalėjimo kameros sąlygos, palyginti su ešelonu, buvo "patogios". Ten galėjome nors atsigulti ant cementinio grindinio, o vagone – tik stovėti ar sėdėti. Užtat sadistai veikė palaipsniui ir metodiškai: kamera – ešelonas – Vorkuta. Negalėjome nei susapnuoti, nei įsivaizduoti, ką mes patirsime Vorkutoje: šaltis daugiau kaip 40 laipsnių, utėlės, bado šmėkla, priverčiamasis darbas, neretai trunkantis 12 valandų, pasityčiojimai. Buvome visiškai atiduoti į kriminalistų ir žmogžudžių rankas, beteisiai, bedaliai, alkani ir paniekinti.

– Oi Tolstojau, Tolstojau, tavo kūryba tai tik idilija.

(Bus daugiau)

dieninei ekonominei padėčiai Lietuvoje yra būdingas staigus žemės ūkio ir pramonės produkcijos kritimas, nors oficialūs Lietuvos pranešimai sako apie padidėjimą. Vyriausybė meluoja, nelyg Brežnevas sovietijos laikais. Seime LDDP nariai balsuoja grynai partiškai, nesileidžia į jokias diskusijas ir nieko nenori klausyti. Tokiu aparatu yra tapęs ir profesorius Jonas Kubilius, savo laiku ginęs universitetą nuo surusavimo, o dabar praradęs savo gerą vardą.

Būdamas ekonomistu, kalbėtojas palygino tarpusavyje Baltijos kraštus ir visur rado Lietuvą atsilikusią. Finansų ministras tesirūpina mokesčių išrinkimu ir juos krauna ant visų taisyti pačiais procentais. Apmokestina net ir investicijas, dėl ko vis mažiau jų beateina Lietuvon. Valdžia išpūsta, per daug ministerijų, per daug valdininkų, per daug valdžios kelionių. Kai vieni renka mokesčius, kiti slepiasi nuo jų. Visoje Rytų Europoje yra bedarbių, tačiau Lietuvoje bedarbių yra 1 ar 2 %, nes žmonės tebedirba jau turėjusiose subankrutuoti įmonėse.

Prof. Antanavičius siūlo sumažinti valdžios išlaidas, neapmokestinti investicijų, remti 80 hektarų ūkius, kaip pramoninius ūkius ir juos subsidijuoti. Tačiau visa tai nedaroma.

Jis pasitraukė iš Lietuvos ekonominės tarybos, nes jos nutarimų niekas nepaiso. Jis pasitraukė ir iš Lietuvos Socialdemokratų partijos, nes tai ne partija, o šaika. Lietuvoje nėra politinio subrendimo ar vienybės, teksti šaikos ir šaikelės. O dėl LDDP, tai jis manęs jog ta partija susidės su mafija. Tačiau dabar jau pastebimas buvusio KGB veikimas Lietuvoje per tą pačią LDDP. Atrodo jog dirbama tam jog Lietuvoje ekonomindė padėtis dar daugiau pablogėtų ir Lietuva tuomet turėtų grįžti į Rusijos vadovaujamą valstybių sandraugą. Apie Rusijos hegemonijos atstatymą kalba ne vien tik rusai nacionalistai, bet ir rusai liberalai.

Ateinančiuose rinkimuose, anot Antanavičiaus, niekas negaus daugumos. LDDP praras savo daugumą Seime. Bus daug įvairių grupių. Antanavičius tiki į Lietuvos ateitį, kad kada nors mes išsikrapštysime iš ekonominės duobės. Tačiau dabar jis nepataria užsienio lietuviams investuoti į Lietuvos ūkį. Antrą kartą skaudžiai nukentėsite, – sakė seimo narys K. Antanavičius. Greitu laiku du jo straipsniai pasirodys DRAUGE, o dabar, būdamas viešiniu profesorium Toronto universitete, parašė knygą apie Lietuvos ekonomiką. Ieško rėmėjų knygos išleidimui.

Saulius Šimoliūnas

Lietuvos Valstybinės Operos solistų

mezzosoprano VITALIJOS ŠIŠKAITĖS

tenoro BRONIAUS TAMAŠAUSKO

ir pianisto ROBERTO BEKIONIO

K O N C E R T A S

įvyks kovo 5 d. 4:00 val. p.p. Dievo Motinos parapijos auditorijoje

Bilietai po \$10, \$7 ir \$5 gaunami Dievo Motinos parapijos svetainėje po 10:00 val. Mišiu, ir skambinant dr. E. Silgaliui, tel. 481-0332. Visos vietos numeruotos.

Po programos – vaišės svetainėje.

Rengėjai – Clevelando ateitininkai – labai nuoširdžiai kviečia visus atsilankyti.

MEDŽIOKLĖ

Vidas Viješius

(Atkelta iš 2 psl.)

Ir sužė sušlamėjo girelė žalią. Sugaudė trimitai. Nuo jų garso linko žalios liepos ir sveikino didįjį valdovą atjojusį medžioti. Šimtai palydovų jį sekė. Čia riteriai ir karvedžiai jojo. Čia kareivių būriai saugojo didįjį viešpatį. Visi žinojo, kad valdovas mėgsta medžioti, tad nėrėsi iš kailio, kad jis patį didžiausią stumbrą sumedžiotų, kad jam ta didi garbė atitektų. Paprastieji žmoneliai stebėjosi didžiųjų galiūnų iškilmumu ir nuogastaudami stengėsi nesipainioti po kojomis.

Tai senų laikų aprašymas. Bet ir šiais laikais taip vyksta.

Štai Lietuvos laikraštis "Tremtinys" 1995 m. Nr. 3 taip aprašo karališką medžioklę.

Visų laikų karaliai mėgo vienintelį "rimtą" darbą – medžioklę.

Mūsų valdžiose didžiūnai irgi ne prastesni, suruošę medžioklę šventą Kūčių dieną. Kai visi katalikai ruošėsi pasitikti gimusį pasaulio Išganytoją, tvarkėsi, valė savo būstą, triūsė prie tradicinių šv. Kūčių patiekalų, Jo Ekscelencija Prezidentas į karališką medžioklę savojon tėvonijon į Kaišiadorių rajono Strošiūnų mišką pakvietė savo dvaro didžiūnus.

Medžioklė tikrai buvo karališka. Nustebę valstiečiai žiūrėjo į didelę vilkstinę juodų limuzinų, o juose matė iškilią Jo Ekscelencijos, dar iškilesnę "didžiojo stabilizatoriaus" ir kitų vadų ir vadukų figūras.

Visas medžioklės rajonas buvo apsuptas kariškių su automatais. Jie saugojo pačius medžiotojus, kaip "anais gerais laikais", kai medžiodavo LKP (b) vadas Antanas Sniečkus.

Už ginkluotų kariškių stovėjo varovai su trimitais. Na, o pasislėpę su šauti paruoštais ginklais žvėrelių laukė patys Lietuvos didžiūnai. Vargšai žvėreliai tikrai nesitikėjo, kad šventą Kūčių dieną gali pakilti kieno nors ranka ir atimti gyvybę. Juk Lietuvoje visais laikais buvo puoselėjama tradicija su gyvūlėmis šventą Kūčių naktį pasikalbėti kaip su lygiais...

Kitą dieną visa Lietuva grožėjosi šv. Kalėdų Bernelių mišiomis, per kurias tie patys didžiūnai iš Strošiūnų miško maldingai žegnojosi, kėlė į dangų akis, suklupę meldėsi. Gal jie prašė Dievulio atleidimo už karališką medžioklę šventą Kūčių dieną?

Jiems, matyt, taip gera ir linksma gyventi, kad net ir šventą susikaupimo dieną sunku susiturti nesimaginus.

Povilas VITKEVIČIUS

Chicagoje jo ekscelencija buvo labai kuklus. Nerengė medžioklių. Jis tik šypsojosi ir daug kalbėjo. Apie viską ir apie nieką.

Sovietinė mokykla gerai išauklėjo. Gali apsimesti besimeldžias, gali kalbėti kuo pats netiki, gali muilinti visiems akis nepajusdamas jokio sąžinės graužimo.

45-sios ŠIAURĖS AMERIKOS LIETUVIŲ SPORTO ŽAIDYNĖS

45-sios Š. Amerikos Lietuvių Sporto Žaidynės įvyks 1995 m. gegužės 19, 20 & 21 d.d., Clevelande, Ohio. Visuotinio ŠALFASS suvažiavimo nutarimu ir ŠALFASS Centro valdybos pavedimu žaidynes vykdo Clevelando LSK Žaibas.

Žaidynių programa: 1995 m. vyks krepšinio, tinklinio, stalo teniso ir šachmatų pirmenybės.

Krepšinio pirmenybės numatoma praversti šiose klasėse: Vyrų A, Vyrų B, moterų ir jaunių A (1976 m. gimimo ir jaunesnių).

Vyrų krepšinio A klasė sudaro iškilesnės komandos, atrinktos ŠALFASS Krepšinio komiteto. Likusios komandos žaidžia B klasėje, kur gali dalyvauti ir vyrų A klasės komandas turinčių klubų antrosios komandos. Vyrų A klasėje gali dalyvauti ned daugiau kaip 8 komandos. Kito-

se klasėse, komandų skaičius neapribojamas.

Tinklinio pirmenybės planuojamos vykdyti vyrų, moterų ir, galbūt, mergaičių A (1976 m. gimimo ir jaunesnių) ir / ar mergaičių B (1979 m. gimimo ir jaunesnių) klasėse. Komandų skaičius neapribojamas visose klasėse.

Jaunių A klasės krepšinio žaidėjams yra leidžiama kartu žaisti ir vyrų klasėje, o mergaičių tinklinio žaidėjos – gali žaisti kartu ir moterų klasėje, jei laiko ir vietos aplinkybės neklaido tai daryti.

Klubams, dalyvaujantiems su daugiau negu viena krepšinio ar tinklinio komanda toje pačioje klasėje, yra neleidžiama kaitalioti žaidėjų iš vienos komandos į kitą per visą žaidynių laiką.

Stalo teniso pirmenybių programa bus nustatyta po dalyvių preliminarinės registracijos, atsižvelgiant į daly-

vių skaičių bei pageidavimus. Esant pakankamai dalyvių, bus stengiamasi varžbas praversti įvairaus amžiaus klasėse. Dalyvių skaičius neapribotas.

Šachmatų pirmenybės bus vykdomos 4-rių ratų šveicariška sistema. Dalyvių skaičius neapribotas. Bus atžymėti ir jaunieji (17 metų ir jaunesni varžybų dieną).

Apytikris tvarkaraštis: Penktadienį, gegužės 19 d., numatomos tik vyrų A ir B krepšinio rungtynės, pradedant nuo 5:00 val. p.p. Daugumai komandų penktadienį teks sužaisti po 2 rungtynes. Moterų ir jaunių A krepšinio ir visų kitų šakų pirmenybės planuojama praversti šeštadienį ir sekmadienį, gegužės 20 ir 21 d.d.

Preliminarinė dalyvių registracija visoms šakoms – iki 1995 m. balandžio 1 d., adresu: **Vidas Tatarūnas, 18202 Woodward Rd., Cleveland, OH 44119. Tel.**

Iš visur apie viską

Juodosios jūros laivyno bazėse. Dar 2,000 kareivių prižiūri branduolines raketas. Moldovoje 7,000 rusų kareivių, Gruzijoje penkios bazės su 5,000 karių, Armėnijoje – 9,000 saugo sieną su Turkija, Azerbaidžane 500 saugo naftos šaltinius, Turkmenistane laikoma 15,000 karių pasienio apsaugai, o Tadžikistane pasienio su Afganistanu apsaugai laikoma 24,000 karių.

Europos stebėtojai klausia: ar bus Rusijoje daugiau tokių Čečėnijų? Ar išliks gyva rusų demokratija? Ar bandys valdžią perimti kokia rusų karinė chunta? Generolams labai skaudžios rusų spaudos žinios, kalbančios apie didelius nuostolius. Rusija Čečėnijoje praradusi apie penktadalį savo atsiųstų karių, lyginant su Afganistano karu, tik čia nuostoliai patirti per du mėnesius, kada Afganistane invazija tęsėsi 10 metų.

TRUMPAI

• Vasario 19 d. New Hampshire valstijoje savo kandidatūras į JAV prezidento vietą paskelbė: sen. Bob Dole, sen. Phil Gramm, žurnalistas Pat Buchanan. Jau anksčiau keli žymūs respublikonai paskelbė nekandidatuosią. Buvęs viceprezidentas Dan Quayle paskelbė, jog jis nebus kandidatu, nes neturi vilties surinkti 20 mil. dol., reikalingų tokiam tikslui siekti.

• Rusų žinių agentūra paskelbė, jog Čečėnijoje iki sausio 17 d. žuvo 1,160 rusų kareivių. Gynybos ministras gen. Pavel Gračev, 45 metų, pasakė, kad armija baigė savo uždavinius Čečėnijoje.

216-486-7916. Fax: 216-486-5881. Pavėlavusieji, praneškite faksu ar telefonu.

Po preliminarinės registracijos bus galutinai nuspręsta, kurios sporto šakos bus žaidynėse vykdomos, nustatytos jų klasės, programos bei kitos detalės ir paskelbta galutinės dalyvių registracijos datos.

Dalyvavimas žaidynėse yra atviras visiems Š. Amerikos lietuvių sporto vienetais ir pavieniams sportininkams, atlikusiems 1995 m. metinę ŠALFASS narių registraciją.

Išsamesnė informacija pranešama visiems ŠALFASS klubams. ŠALFASS nepriklausą vienetai bei individualūs sportininkai dėl papildomos informacijos prašomi kreiptis į **Vidą Tatarūną**. Papildomi kontaktai: **Arūnas Apanavičius, tel. 216-531-6995** ir **Algirdas Bielskus 216-486-0889**.

ŠALFASS centro valdyba

• Naujoji Italijos vyriausybė su premjeru Dini sudaryta ne iš politikų, bet iš ekspertų įvairiose srityse. Vienas italų žurnalas, aiškindamas, kodėl Italijoje taip dažnai pašalinamos vyriausybės, palygino jas su kūdikių vystyklais. Jas reikia keisti dažnai dėl tų pačių priežasčių. Vyriausybę remia krikščionys demokratai, komunistai ir Šiaurinės lygos partija.

• Prancūzija pasiūlė susaukti dar vieną tarptautinę konferenciją, ieškoti taikos buvusioje Jugoslavijoje.

• Uganda pareiškė protestą Sudanui, kurio lėktuvai bombardavo vietas Ugandoje. Sudanas paaikšino, kad bombos ten numestos per klaidą.

• Kiniečių Naujųjų metų proga viešai vėl pasirodė svarbiausias Kinijos komunistų partijos vadas Deng. Valdžioje jau vykstančios varžybos dėl jo vietos. Deng'o dukte jau platina Amerikoje spausdintą knygą apie Deng'o gyvenimą ir veiklą.

• Tarptautinė žmogaus teisių priežiūros organizacija Amnesty International skelbia, jog Indijos valdžios saugumo daliniai Kašmire nužudė 715 žmonių, daugiausia pakistaniečių.

• Po trumpų paliaubų toliau vyksta Peru ir Ekvadoro pasienio karas džiuglėmis apaugusiuose kalnuose.

• Lenkijos parlamentas, prezidento Valensos spaudžiamas, pakeitė premjerą Waldemar Pawlak, paskirdamas Josef Oleksy. Pawlak, keršydamas pažadėjo kandidatuoti į prezidento vietą ir taip pašalinti Walensą.

• Jungtinių Tautų Saugumo taryba nusprendė siųsti į Angolą 7,000 taikos priežiūros kareivių, kurie padės nuginkluoti kovotojus, pamokins pašalinti karo metu prikasintus minas.

• Pietų Afrika žada užmegzti diplomatinis ryšius su Kinija. Vyriausybė žada ir toliau palaikyti prekybos ryšius su Taivanu.

• JAV ir Kinija tęsia pasitarimus, kaip sustabdyti Kinijos biznierių Amerikos muzikos, firmų ir kitų intelektualinių vertybių vagystes ir pasisavinimą.

• Prancūzijos socialistų partija pagaliau rado kandidatą, kuris sutiko dalyvauti prezidento rinkimuose. Tai buvęs švietimo ministras Jospin. Socialistų partija labai nusilpo ir nesitiki laimėti.

• Irane musulmonų dvasininkai varžosi dėl vyriausio dvasinio vado vietos. Juo iki pernai lapkričio mėn. buvo šimtmetis aklas ir kurčias ajatola Ali Araki.

■ laiškai Dirvai

GERBIAMOJI "DIRVOS" REDAKCIJAI BRANGŲS BIČIULIAI TAUTIEČIAI!

Švenčiant Vasario 16-tąją – Lietuvos Nepriklausomybės šventę ir kitą didžią datą lietuvių tautos gyvenime – tos Nepriklausomybės atkūrimo dieną – Kovo vienuolikąją, mums, Maskvos lietuviams, vienokiu ar kitokiu būdu atsidūrusiems Rusijos sostinėje Maskvoje, prisimena kitas didžio Lietuvos patrioto, buvusio paskutinio nepriklausomos Lietuvos Respublikos Užsienio reikalų ministro Juozo Urbšio atliktas žygdarbis 1944 metų žiemą, maždaug tokiu pat Rusijos žiemos laiku, kaip ir šioji Maskvos žiema, Kirovo kalėjime. Jis, čia sėdėdamas kalėjimo vienetėje, užšifruotas numeriu, be vardo ir pavardės, kad niekas nežinotų, kad jis, buvęs Lietuvos Respublikos Užsienio reikalų ministras, vedęs su Kremliaus galvomis derybas dėl "savitarpio pagalbos sutarties" ir istorinės tiesos atstatymo – Lietuvos sostinės Vilniaus grąžinimo Nemuno žemei, kaip įmanydamas gynęs gimtąją žemę nuo sovietinės okupacijos, kad, reikalui esant, išnyktų kaip "dūmas neblaškomas vėjo", parašo du memorandumus savo užstalės Kremluje vaišingajam "bičiuliui" dėl Lietuvos valstybės nepriklausomybės atstatymo ir įteikia NKVD Kirovo srities viršininkams, kad juos pasiųstų adresatui. Kaip rašo "Atsiminimuose", Juozas Urbšys savo teiginius grindžia ir tuo, "jog karas negau-

sią lietuvių tautą išsklaidė po visas šalis. Vienos karo bangos nubloškė dalį tautos į Rytus, kitos kitą dalį – į Vakarų, trečiosios – dar kitur. Toks "kraujo nuleidimas" lietuvių tautai yra itin žalingas. Labai svarbu, kad, karui pasibaigus, visi lietuviai galėtų norėdami grįžti į savo kraštą. Sąlygas tokiai repatriacijai gali sudaryti tik nepriklausoma Lietuvos valstybė". Nekaltina Kremliaus vadovų veidmainyste, bet diplomatiškai visą bėdą suverčia karui...

Antrajame savo memorandumė Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministras, atsisakęs lietuviškųjų sovietinių padlaižių pasiūlos bendradarbiauti, sėdėdamas savo derybų Kremluje užstalės klastingojo "bičiulio" Juozo Džugašvilio užkoduotoje vienetėje, pataria jam, kokios politikos laikytis bendradarbiaujant, "kad pasaulis neturėtų abejonių dėl Tarybų Sąjungos ištikimybės tautų laisvės ir nepriklausomybės, ir laisvo jų apsisprendimo principams, kuriuos skelbė Spalio revoliucija ir kuriuos Tarybų Sąjungos vadovybė įvairiomis progomis patvirtindavo iš naujo. Viena iš labai veiksmingų priemonių panašioms galimoms abejonėms išsklaidyti būtų kaip tik ir nepriklausomos Lietuvos valstybės atkūrimas. Tuo gestu būtų ir visam pasauliui pasakyta: Ką buvome padarę, padarėme karo būtinybių verčiami, dabar, kai mūsų

ginklai sugniuždė agresorius, mes grąžiname visiems, kas kam priklauso".

Kur dabar šie išmintingi paskutiniojo laisvosios Lietuvos Užsienio reikalų ministro Juozo Urbšio raštiški patarimai derybų Kremluje užstalės vaišingajam ir klastingajam "bičiuliui" Juozui Stalinui? Reikia manyti, kad jie neprapuolė, rado prieglobstį kokioje nors "visiškai slaptoje" vyriausybės ar saugumo byloje. Kad šie laisvosios Lietuvos ministro memorandumai atsirastų, kad su jais galėtų susipažinti plačioji visuomenė, mieloji "Dirvos" redakcija, atspausdinkite šį mūsų laišką. Mes siūlome dabartiniam Lietuvos Respublikos Užsienio reikalų ministrui ponui Povilui Gyliui pasikalbėti ir susitarti su savo kolega Maskvoje – Rusijos užsienio reikalų ministru ponu Andriejumi Kozyrevu, kad atitinkamos Rusijos tarnybos leistų pasidaryti šių istorinių ir diplomatinių dokumentų nuorašus, jeigu jų gerasis ir teisingasis kaimynas negali mums dovanoti amžinam prisiminimui. Manome, kad Jūs ne tik mūsų šį pageidavimą atspausdinsite, bet rasite vietos savo puslapiuose ir patiems memorandumams, jeigu jie gera didžiojo Ryto kaimyno valia papildys mūsų archyvus. Tegu kalba teisybė!

Su nuoširdžiais linkėjimais – sėkmės lietuvių stiprinimo arimuose!

Maskvos lietuviai:

Jonas Daunys,
Rimas Grincevičius,
Antanas Jonkus,
Klemas Jorudas,
Kazys Kedaitis

Maskva, 1995 m. sausio 16 d.

NUOŠIRDUS AČIO!

Represijų Lietuvoje tyrimo centras, savo veiklą pradėjęs 1988 metais kaip Sąjūdžio komisija stalinizmo nusikaltimams tirti, yra surinkęs nepaprastai gausią informacinę medžiagą apie bolševikų ir nacių okupacinių režimų įvykdytus nusikaltimus Lietuvoje ir rengia spaudai seriją knygų "Lietuvos gyventojų genocidas" – įvairias represijas patyrusių asmenų vardyną. Pirmasis tomas, apimantis 1939-1941 metais nuo bolševikų represijų nukentėjusius asmenis, skaitytojus pasiekė 1993 metais. Šiuo metu yra rengiamas

2-asis tomas – 1944-1947 metais represuotų ir žuvusių Lietuvos gyventojų vardynas. Šį didelį darbą nebūtų pavykę įveikti be tautiečių paramos. Ypač didelę nuolatinę paramą mums teikia Lietuvos Tautinis Kultūros Fondas. Šių metų pradžioje Fondas Centrai padovanojo naują galingą kompiuterį ir kopijavimo aparatą.

Mes esame labai dėkingi mūsų rėmėjams ir norėtume tai pareikšti Jūsų laikraščio puslapiuose.

Birutė Burauskaitė
Centro vadovė

Mielieji LIETUVIŲ TAUTINIO KULTŪROS FONDO nariai,

SVEIKINDAMI Jus Nepriklausomybės Dienos proga, LINKĖDAMI Jums stiprios sveikatos ir neblėstančios energijos,

DĖKOJAME už nuolatinę paramą mūsų darbui – knygų serijos "Lietuvos gyventojų genocidas" rengimui ir tariame NUOŠIRDŽIAUSIĄ AČIŲ už naujausią dovaną: kompiuterį su priedais tinkliui įrengti ir kopijavimo aparatą.

Represijų Lietuvoje Tyrimo Centro darbuotojai

Štai, kurie padeda išlaikyti
lietuvišką laikraštį

**A t n a u j i n d a m i
prenumeratą ir kitomis
progomis Dirvai aukojo:**

Jakubėnas T., Dorchester	10.00
Adomavičius V., Brookfield	20.00
Vitkus V., Rochester	10.00
Kubill G., Philadelphia	10.00
Petrakis Pr., St. Petersburg	10.00
Daunys A., St. Petersburg	10.00
Rumbutis J., Wickliffe	10.00
Penkauskienė A., Cleveland	10.00
Matulionis A.V. Cleveland	25.00
Janušis V., Cleveland	15.00
Bujokas M., S. Euclid	10.00
Baras S., Oak Brook	20.00
Petkauskas A., Chicago	5.00
Case Z., Sacramento	10.00
Janušauskas V., Canada	6.00
Mačionis A., St. Petersburg	15.00
Vysnionis J., Willowick	10.00
Vilkauskas A., Novi	5.00
Mariūnas V., Richmond Hts	100.00
(A.A. dukters Gailutės atminimui)	

Visiems aukotojams
nuoširdžiai dėkojame

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

SAVIVALDYBIŲ RINKIMAI PARTIJŲ DĖMESIO CENTRE

(Atkelta iš 3 psl.)

proporcinę sistemą. Rinkimuose gali dalyvauti tik politinės partijos. Juose nėra nustatyta dalyvavimo kvota, t.y. teoriškai net vienas žmogus gali išrinkti visą tarybą. Iš viso į savivaldybių tarybas Lietuvoje bus išrinkti 1488 deputatai.

Kartu su savivaldybių rinkimais jau ketvirtą kartą vyks ir Seimo nario rinkimai. Kaišiadorių rinkimų apygardoje. Seimo nario vieta atsilaisvino po to, kai čia išrinktas A. Brazauskas tapo Prezidentu ir prarado Seimo nario įgaliojimus. Kol kas įregistruoti trys kandidatai: Cen-

tro Sąjunga iškėlė ekonomistę R. Melnikienę, Socialdemokratų partija žinomąją Lietuvos laisvės lygos veikėją Antaną Terlecką ir Tėvynės Sąjunga – teisininką L. Sabutį. Pastarasis iki šiol dalyvavo visuose čia rengtuose rinkimuose, surinkdavo daugiausia balsų, tačiau, nesusirinkus Seimo rinkimų įstatyme numatytam 40 proc. rinkėjų nuošimčiui, jis taip ir liko už borto. Pagrindiniu jo priešininku ši kartą, matyt, bus Žemės ūkio ministras V. Einoris, kurį ruošiasi kelti Valstiečių partija, o remti LDDP.

ANGLIŠKAI APIE MAŽĄJĄ LIETUVĄ

(Lithuanian Heritage žurnalo pranešimas)

Lithuanian Heritage žurnalo redakcija praneša, kad šio žurnalo 1995 m., kovo – balandžio numeris bus skirtas Mažajai Lietuvai, Klaipėdai ir Karaliaučiaus kraštui pagerbti. Šiame numeryje bus straipsnių apie Mažosios Lietuvos istoriją ir praeitį nuo priešistorinių iki dabartinių laikų; apie Mažosios Lietuvos inasą į Didžiosios Lietuvos kultūrą ir kovą dėl nepriklausomybės; apie Lietuvos pastangas atgauti Mažąją Lietuvą ir Klaipėdos kraštą; apie Mažosios Lietuvos veikėjus; apie pirmąją lietuvišką knygą, legendas, ir t.t. Taip pat bus aprašyta Karaliaučiaus miesto ir krašto istorija ir jų padėtis vokiečių, o vėliau rusų rankose; Karaliaučiaus universitetas ir su juo surišti lietuviai; šio krašto ir jame gyvenančių lietuvių padėtis; Rusijos neteisėtas krašto

užgrobimas ir valdymas po Antrojo pasaulinio karo, ir dar daugiau.

Žurnalas yra leidžiamas anglų kalba, taip kad sudarys gerą progą parodyti lietuviškai nekalbantiems (politikams, mokslininkams, mokytojams, studentams, draugams amerikiečiams ir kitiems) Karaliaučiaus krašto istoriją ir jo dabartinę padėtį.

Organizacijos, mokyklos ir kiti vienetai, ypač politiniai veiksniai, Mažosios Lietuvos ir Klaipėdos krašto organizacijos bei rėmėjai yra kviečiami iš anksto užsisakyti didesnį kiekį šio numerio egzempliorių, kad galėtų juos išplatinti savo organizacijų vardu. Redakcija turi gauti užsakymus ne vėliau kaip iki Kovo mėn. 10 d., kad galėtų laiku pranešti spausdinti. Užsakiusiems didesnį kiekį bus suteikiama urmo kaina.

Dėl užsakymų prašom skambinti į žurnalo redakciją nuo 9 val. ryto iki 4 val. p.p. šiuo numeriu: 708 – 257-7546.

UŽSISAKYKITE "EUROPOS LIETUVI" PAREMSITE

UŽSIENIO LIETUVIŲ SAVAITRAŠTĮ LIETUVOJE!

Londonė 47-rius metus Didžiosios Britanijos lietuvių sąjungos leidžiamas savaitraštis "Europos lietuvis" jau antri metai yra redaguojamas ir spausdinamas Vilniuje. Jame apie Lietuvos kultūrą, politiką, ekonomiką ir už jos ribų gyvenančių lietuvių gyvenimą rašo talentingi žurnalistai bei įvairių sričių specialistai.

Aštuonių puslapių ir gausiai iliustruotas "Europos lietuvis" iš Vilniaus oro paštu yra siunčiamas į 23 pasaulio kraštus.

"Europos lietuvis" prenumerata metams – \$ 60.

Cekius prašome siųsti šiuo adresu:

"Europos lietuvis", 2 Ladbroke Gardens,
London W11 2PT, United Kingdom.

1995 m. prenumeratoriui dalyvaus "Europos lietuvis" 50-mečio jubiliejinėje loterijoje ir kartą per mėnesį gaus nemokamai 4 puslapių priedą "Lietuvių gados".

TRANSPAK

Siuntiniai į Lietuvą pristatomi į namus.
Skubiems siuntiniams - AIR CARGO.
Komerčinės siuntos pagal susitarimą.
MAISTO SIUNTINIAI nuo \$29.- iki \$98.-
Aukštos kokybės maisto produktai

Pageidaujant prisiųsime smulkią informaciją.

Rūta Degutienė, 28262 Chardon Rd.
Willoughby Hills, OH 44092
Tel. 216-943-4662

Dirbame nuo 1987 m.

TRANSPAK, 2638 W. 69th St.
Chicago, IL 60629 Tel. 312-436-7772

CLEVELANDE ir apylinkėse

PENSININKŲ KLUBAS PLEČIA SAVO VEIKLĄ

1995 m. sausio 12 d. pensininkų klubo narių susirinkime vieneriems metams išrinkta valdyba pasiskirstė pareigas: J.Malskis - pirmininkas, V.Staškus - vicepirmininkas, S.Butrimas - izdininkas, J.Kazlauskas - sekretorius, S.Mačienė - rūpintis maistu, gimtadienių minėjimu, J.Balbatas - ūkio reikalais ir N. Čėčienė - narių įskaita.

Šiais metais numatoma gana plati ir įvairi veiklos programa.

Kovo 2 d. 2:00 val. p.p. Lietuvių Namų viršutinėje salėje įvyks civilinis suėjimas. Bus prisiminta Kovo 11-oji. Prisiminimais apie tų dienų įvykius pasidalins Dirvos redaktorius A.Bundonis.

Gegužės 4 d. suėjime advokatas Vytas Matas padarys pranešimą palikimų klausimais. Gegužės mėn. numatoma išvyka į Čikagą į operą. Smulkesnę informaciją galima sužinoti pas Vytą Staškų, kurio tel. yra 486-2475.

Dar yra numatyta išvyka į Amish ir kitas įdomesnes vietas.

J.Kazlauskas

★★★★★

PARENGIMAI

1995 M.

• KOVO 5 d. 4 v. p.p. Dievo Motinos parapijos auditorijoje solistų V. Šiskaitės, B. Tamašausko ir pianisto R. Bekonio koncertas. Rengia Clevelando ateitininkai.

• KOVO 5 d. Šv. Jurgio parapijos šimtmečio sukakties šventės tęsinys. Šv. Mišias celebruoja vyskupas James Quinn 10:30 ryto šv. Jurgio parapijoje.

• KOVO 11 d. "ŽAIBO DIENOS 1995", metinis vakaras, Loterija "RESERVE RAFFLE", Ect., Lietuvių

Namuose. Sportinė programa - 10-sis Metinis LSK Žaibo kėglavimo turnyras ir 1995 m. Š. Amerikos Lietuvių Kėglavimo pirmenybės.

• KOVO 19 d. 4 val. Tremtinių vokalinio vieneto koncertas. Rengia komitetas ir Dievo Motinos parapija.

• KOVO 26 d. KAZIUKO MUGĖ ruošia Clevelando skautija.

• BALANDŽIO 2 d. Virginijos Muliolienės koncertas. Rengia skautininkų draugovė.

• BALANDŽIO 23 d. Atvelykio Stalas - Šv. Jurgio parapijos salėje 11:30 ryto

• BALANDŽIO 30 d. "Dar kartą pavasarį" - Madų paroda Dievo Motinos parapijos auditorijoje. Rengia vyr. skautų židinys.

• GEGUŽĖS 6 d. L.B. Clev. Apylinkė ruošia "Vakara motinoms pagerbti". Programą atliks Hamiltono taut. šokių ansamblis "GYVATARAS", vadovaujamas Elytės Tarvydienės.

• GEGUŽĖS 7 d. ATEITININKŲ ŠEIMOS metinė šventė Dievo Motinos parapijoje. 10 v. šv. Mišios; 11:30 v. akademija auditorijoje.

• GEGUŽĖS 19, 20 ir 21 d.d., 45-sios Š. Amerikos Lietuvių Sporto Metinės Žaidynės Clevelande. Rengia LSK Žaibas

• GEGUŽĖS 29 d. Memorial Day - Apeigos-Mišios-pusryčiai. Rengia Katalikų Karo Veteranų Postas 613 Šv. Jurgio parapijoje 8:30 ryto.

HOME

Federal Savings Bank

PRAŠAU APLANKYTI MŪSŲ BANKĄ

HOME FEDERAL didžiuojasi būdama dalis jūsų apylinkės

Nuo 1911, HOME FEDERAL padėjo tokioms šeimoms kaip jūsų gauti geromis sąlygomis paskolas ir patarnavimus finansinėse operacijose.

HOME FEDERAL siūlo šiuos patarnavimus:

- Aukštas palūkanas už santaupas
- Čekių santaupas
- Namų paskolas
- Paskolos namų remontams
- ir kitas paskolas labai palankiomis sąlygomis.

HOME Federal Savings Bank

798 East 185th Street, Cleveland, Ohio

Darbo valandos:

Pirmadienio - ketvirtadienio	9:00 - 4:00
Penktadienį	9:00 - 6:00
Šeštadienį	9:00 - 2:00

Telefonas 348 - 8809

Rose Marie Balogh, Branch Manager

FDIC INSURED

EQUAL HOUSING LENDER

atlanta

IMPORT-EXPORT Inc.

2719 West 71th Street, Chicago, IL 60629

Tel. (312)434-2121 1-800-775-SEND

SKOKIE, CLEVELAND, ST. PETE BEACH, NEW YORK, DETROIT, GRAND RAPIDS, KALAMAZOO, BALTIMORE, PITTSBURGH, HOT SPRINGS, ST. LOUIS, ROCHESTER,

Pristatome siuntinius į namus

Jūsų giminėms Lietuvoje, Latvijoje, Rusijoje, Ukrainoje, Baltarusijoje.

Skubiems siuntiniams: AIR CARGO Amerikietiško maisto siuntiniai.

Pratęsiame vizas, ruošiamo iškvietimus.

Persiunčiame pinigų doleriais.

Visos paslaugos atliekamos greitai ir pigiai.

Clevelando skyriaus tel.: 481-0011

639 East 185 th Street • Cleveland, OH

Iš anksto susitarus, paskambinant į

Atlantos Clevelando skyrių, Jūsų namuose

galime paruošti ir priimti siuntinius į Lietuvą.

JAKUBS AND SON

Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.,
William J. Jakubs Jr.,
Keneth Schmidt ir
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185 th Street, Cleveland, Ohio 44119

Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama
teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

TAUPA

Lithuanian Credit Union

Lietuvių Kredito Kooperatyvas

767 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119 481-6677

DARBO VALANDOS: antradienį, trečiadienį
ir ketvirtadienį ----- 9:00 v.r. - 4:00 p.p.
penktadienį ----- 9:00 v.r. - 6:00 p.p.
šeštadienį ----- 9:00 v.r. - 12:00 p.p.
sekmadienį parapijoje --- 11:00 v.r. - 12:00 p.p.

Kiekvieną taupomojį sąskaita federalinės valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000

MATAS REALTORS

NORMLS

Broker RITA MATAS - G.R.I. - state certified
real estate appraiser

2412 CEDARWOOD ROAD
PEPPER PIKE, OH 44124
(216) 473-2530

18021 MARCELLA ROAD
CLEVELAND, OH. 44119
(216) 486-2530

ADV. VYTAS MATAS - teisinis patarėjas

Naujausios žinios iš Lietuvos

Jubiliejinė lietuviška moneta (LR ambasados JAV pranešimas)

Lietuvos Monetų kalyklos direktorių valdybos pirmininkas Viktoras Miltakis pranešė, kad Lietuvoje išleidžiama proginė 50 Litų vertės sidabrinė moneta, skirta Lietuvos Respublikos nepriklausomybės atkūrimo penkmečiui pažymėti.

Moneta pagaminta iš aukštos kokybės sidabro, praba 925. Monetos priekyje pavaizduotas nupjauto ažuolo kelmas, iš kurio išaugusi ir išsikerojusi atžala. Monetos pakraštyje iškaltas užrašas "VALSTYBĖS ATGIMIMAS" bei metai "1990" ir "1995". Kitoje monetos pusėje pavaizduotas Lietuvos Respublikos herbas. Virš herbo iškaltas užrašas "LIETUVA", o herbo apačioje – užrašas "50 LITŲ". Monetos krašto cilindriniam paviršiui iškalta eilutė iš Lietuvos himno "TEGUL MEILĖ LIETUVOS

DEGA MŪSŲ ŠIRDYSE".

Proginė moneta bus parduodama pagal išankstinius užsakymus. Parduodama moneta bus įdedama į apvalią skaidrios plastmasės dėžutę, o ši savo ruožtu bus įdėta į kitą mėlynos spalvos dėžutę. Kartu įdedama kortelė, kurioje lietuvių ir anglų kalbomis bus įrašyti pagrindiniai duomenys apie monetą. Apytikrė proginės monetos pardavimo kaina – 20 JAV dolerių.

Pageidavimus dėl norimo pirkti monetų kiekio prašome siųsti į Lietuvos Ambasadą Washingtone adresu:

Mr. Tomas Michalskis
Lithuanian Embassy
2622 16th Str. NW
Washington, DC 20009

arba siųsti faksu (202) 328-0466. Informacijos pasiteirauti galima telefonu (202) 234-5860. *Spaudos skyrius*

Lietuva pakeliui į Europos Sąjungą

Derybose dėl asocijuotos narystės Europos Sąjungoje pasiekta pažanga. Tokią išvadą priėjo pirmadienį susitikę Lietuvos užsienio reikalų ministras Povilas Gylys bei Lietuvoje viešintys Prancūzijos užsienio reikalų ministerijos generalinis sekretorius Bertrand Dufourcq ir Europos skyriaus vedėjas Olivier Nicolas.

Prancūzijos URM generalinis sekretorius pareiškė nuostatą, jog sutartis dėl Lietuvos asocijuotos narystės

bus pasirašyta dar šį pusmetį, kol Europos Sąjungoje pirmininkauja Prancūzija. B. Dufourcq taip pat pabrėžė, kad po sutarties pasirašymo Lietuva taps lygiaverte Europos Sąjungos partnere, kaip ir kitos šešios Vidurio Europos valstybės.

Ministras P. Gylys pažymėjo, jog Lietuva suinteresuota pereinančią laikotarpį Europos Sąjungoje baigti 1999 metų gruodžio 31 dieną.

(ELTA)

A.Lileikiui byla gali būti keliama

Lietuvos generalinės prokuratūros vadovai antradienį nutarė panaikinti sausio pabaigoje priimtą nutarimą atsisakyti kelti baudžiamąją bylą JAV gyvenančiam lietuviui Aleksandrui Lileikiui, kuris įtariamas dalyvavęs žydų tautos genocido antrojo pasaulinio karo metu.

Jeigu bus surinkta pakankamai A. Lileikio nusikaltimus liudijančios medžiagos, Lietuvoje jam bus iškelta baudžiamoji byla. Šį darbą atliks generalinio prokuroro įsakymu sudaryta Specialiųjų tyrimų skyriaus trijų prokurorų grupė, kuriai vadovauja generalinio prokuroro pavaduotojas Aristidas Pėstininkas.

Jis informavo, kad pavesimą darbą planuoja atlikti per mėnesį. JAV Teisingumo departamentas, atrodo, turi įrodymų, kurių trūko Lietuvos teisėsaugininkams pirmą

kartą bandant išsiaiškinti, ar Lileikis dalyvavo žudynėse, sakė A. Pėstininkas. Kiek žinoma Lietuvos generalinėje prokuratūroje – tai iš Vokietijos archyvų gauti duomenys, įrodantys, kad Antrojo pasaulinio karo metais A. Lileikio įsakymu ypatingos paskirties vokiečių būriui išduoti žydai vėliau buvo sušaudyti. "Kalbama apie tris ar keturis nužudytuosius, bet to pakaktų įrodyti, kad JAV gyvenantis mūsų tautietis dalyvavo žydų tautos genocide", teigė A. Pėstininkas.

Generalinio prokuroro pavaduotojas taip pat informavo, kad Vokietijos archyvų dokumentus iš JAV Teisingumo departamento bus bandoma gauti diplomatiniais kanalais, nes teisinės pagalbos sutarties Lietuva nepasirašiusi nei su Vokietija, nei su JAV (ELTA)

Mano Tėveliui

a.a. ARCH. INŽ. EDUARDUI KERSNAUSKUI

1994 lapkričio 21 dieną mirus.

PADĖKA

Viešpatie Kristau,

Dėkoju Tau už Tėvelį, Dėkoju Tau už jo riterišką nuolankumą, meilę ir pagarbą visai visatai. Davei jam talentą, o jis statė koplystulpius ir Tave į juos Rūpintojėliu įkėlė. Kiekviena jo gyvenimo diena buvo prasminga, nes jis nuolat gyveno svajonėmis, kurios ant jo braižomosios lentos realybe pavirsdavo. Džiaugėsi, kad galėjo savo talentu Tau ir Lietuvai tarnauti. Paskutiniam savo gyvenimo dešimetyje ypač skubėjo, nes sakė, kad metai baigiasi ir reikia kuo daugiau atlikti, nes kitaip bus beprasmiškai gyvenęs.

Tą tamsų, vėjuotą pirmadienio vakarą, kai netoliese užė plačiojo Erie ežero bangos, Tu atėjai ir suėmėi į savo rankas Tėvelio kilnaus, tylaus ir nuolankaus gyvenimo visus darbus, visas nemigo naktis, visas planavimo valandas – ir tur būt, Viešpatie, jam tarei: Tu gyvenai prasmingai.

Šventoji Dievo Motina, Lietuvos laukų Madona, Tavo garbei Tėvelis į šią Dievo Motinos šventovę sudėjo visus savo sugebėjimus, visą savo lietuvišką sielą ir meilę. Šiandien, kai jis paskutinį kartą išeina iš šios Tavo šventovės, atverk plačiai jam ateinančiam Amžinosios Aušros Vartus.

Dėkoju kun. Gediminui Kijauskui, S.J. už jo ir tėvelio daugelio metų draugystę, kai jie abu kartu planavo, kūrė ir statė. Dėkoju už visą dvasinę paguodą ir rūpestį Tėvelio ligos metu, ir už palydėjimą Amžinojo Tėvynėn. Dėkoju prelatui Aleksandrui Goldikovskui, koncelebravusiam Prisikėlimo mišias ir mielai mūsų parapijos vargonininkei Reginai Brazaitienei.

Dėkoju dr. Edmundui Juodėnui, kuris Tėvelį gydė ir nuoširdaus draugo žodžiu stiprino. Dėkoju mezosopranui Aldonai Stempužienei, kurios dainomis ir giesmėmis Tėvelis visada gėrėjosi, ir kurios dabar jį paskutinėn kelionėn palydėjo.

Dėkoju visiems mylimiems giminėms čia Clevelande ir iš toli suskridusiems atiduoti Tėveliui paskutinę pagarbą ir skaudžiose dienose pabūti kartu su manim. Dėkoju vyr. skaučių Židiniui, kurios visada buvo ir yra mano tikros seserys.

Dėkoju brangiems giminėms, bičiuliams ir draugams, kurie Tėvelio karštą kalnelin, kryžiaus pavėsin, prie Mamutės nunešė: Petrui Diguliui, Stasiui Ignatavičiui, Vytautui Januškiui, sr., Vytautui Januškiui, jr., Vytui Matui, Anatolijui Milonui, Edui Modestui ir Rimantui Penčylai.

Dėkoju Jakubauskų laidojimo įstaigai ir ypatingai William Jakubs, jr. ir Kenneth Schmidt už jų nuoširdų rūpestį ir tylų paslaugumą.

Dėkoju visiems už mišias, gėles, užuojautas ir aukas šeimai, kurios buvo perduotos kun. Gediminui Kijauskui, S.J. ir bus panaudotos pastutinių dviejų koplyčių įrengimui Dievo Motinos šventovėje. Dėkoju už kiekvieną rankos paspaudimą, už kiekvieną apkabinimą, už kiekvieną ašarą. Ačiū Jums visiems, kad sunkioje atsiskyrimo valandoje nepalikote manęs vienos.

Tėvelio liūdėdama, nešiuosi širdin giliai įrėžtą Jo gyvenimo pavyzdį ir tikiu amžinuojų susitikimu.

Duktė Nijolė

Grandinėlės ilgametei šokėjai

A. † A.

GAILUTEI MARIJAI MARIŲNAITEI

staiga atsiskyrus iš mūsų tarpo, skaudžią netektį išgyvenančius jos tėvus VIKTORĄ ir MARIJĄ MARIŲNUS visa širdim užjaučiame ir kartu liūdime.

Grandinėlė ir L.A. Sagiai

Mano neužmirštamai puseserei

A. A.

GAILUTEI MARIJAI MARIŲNAITEI

staiga mirus, jos tėveliams MARIJAI ir VIKTORUI tariame pačius jautriausius užuojautos žodžius

Regina Mažeikienė su šeima.

Vilnius

Mūsų brangiai giminaitei

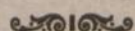
A. A.

GAILUTEI MARIJAI MARIŲNAITEI

iškeliavus į amžinybę, savo minčių greičiu skubame pas jos tėvelius MARIJĄ ir VIKTORĄ MARIŲNUS kartu gedėti ir melstis.

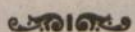
Jonas Naujokaitis su šeima

Panevėžys

**PARDUODAMAS
AUTOMOBILIS
HONDA ACCORD
LXO=2M-2 1993 m.**

žalias, visas autom. Pravažiuota 23,300 mylių. Kaina apie \$12,000 arba mokėti \$250 mėn. Taip pat (tel. 481-6677)
Teirautis tel: 481-4534

**Maids
Vacuum Man**

1st and 2nd Shifts
NIGHT CLEANERS
3rd Shift

**ASS'T HOUSEKEEPING
MANAGER**
(Call For Appointment)
449-0700

Full and Part Time Positions
Days / Evenings / Weekends
Own Transportation

Apply In Person
11 a.m. – 5 p.m. Mon. – Sat.
EXECUTIVE CATERERS
6111 Landerhaven Dr.
(Off Lander Rd)
Mayfield Heights
(216) 449-0700